

Obegripliga genus

En analys av Indiens tre lagförslag för säkrandet av
transpersoners rättigheter

Karin Janson

Avdelningen för mänskliga rättigheter
Historiska institutionen
Kurskod: MRSK62
Termin: Vårterminen 2018
Handledare: Emma Severinsson
Omfång: 14609

Abstract

Genom att erkänna ett tredje juridiskt genus påbörjade den storslagna NALSA-domen en rättslig utveckling som ämnar att främja transpersoners position i Indien. Utvecklingens senaste framsteg togs i form av tre lagförslag avsedda för att säkra transpersoners rättigheter. Huruvida lagförslagen kan medverka till positiv förändring för Indiens transbefolkning beror till stor del på hur de är formulerade. Den här studien syftar till att analysera hur Indiens parlament avser att formulera lagstiftning som behandlar transpersoners marginaliserade position i samhället. Studien har för avsikt att besvara hur parlamentets problemframställning av transpersoners rättigheter förstås i de tre lagförslagen. Carol Lee Bacchis ”Vad är problemet?”-metod används för att åskådliggöra hur lagförslagen framställer problemet till hands, medan Judith Butlers queerteori står till grund för studiens perspektiv. Lagförslagens problemframställningar fokuserar på transpersonernas ”olikhet” som normbrytare, istället för att synliggöra de bakomliggande heteronormativa maktrelationerna. Transpersoners normbrytande genusidentitet framställs som att kräva tolerans från den normativa majoriteten, som får avgöra i vilken utsträckning de avvikande identiteterna ska tolereras. Åtgärderna som lagförslagen försöker att åstadkomma förstås därför mer som förmåner, inte rättigheter. Det har som konsekvens att framställa transpersoner som undantag till normen, som obegripliga genus inom den heterosexuella matrisen. Det hade varit en positiv omställning om fokus lades på heteronormen som själva problemet för transpersoners marginalisering. Istället för att försöka hitta ett alternativ för transpersoner inom det rådande ramverket, hade ökad synlighet av genus som något konstruerat varit passande.

Nyckelord: queerteori, transpersoners rättigheter, Indien, genusrättsvetenskap, problemframställning, lagförslag, HBTQI+

Title: “Unintelligible genders – an analysis of India’s three draft bills concerning the rights of transgender persons”

The ground-breaking NALSA judgement became the starting point of the latest legal developments towards securing transgender rights in India by recognizing a third gender. The most recent progress came in the shape of three draft bills concerning the protection of the rights of transgender persons. Whether or not the draft bills could contribute to positive change for India’s transgender community depends on how they have been formulated. This thesis intends to analyse how India’s parliament aims to frame legislation that concerns transgender persons marginalised position in society. The thesis attempts to answer the question of how the parliament’s problem representation of transgender persons’ rights can be interpreted in the three draft bills. Carol Lee Bacchi’s “What’s the problem?” approach is used to illustrate how the problem is interpreted within the draft bills, and Judith Butler’s queer theory lays the groundwork for the perspective within the thesis. The draft bills’ problem representations focus on transgender persons as non-conforming, instead of highlighting underlying heteronormative power relations. Transgender persons’ non-conforming gender identities are understood as requiring tolerance from the normative majority, that have the privilege to decide to what extent non-conforming identities should be tolerated. The measures suggested in the draft bills are therefore understood as benefits, rather than rights. Consequently, transgender persons are represented as exceptions to the norm, becoming unintelligible genders within the heterosexual matrix. Instead of trying to find an alternative for transgender persons within the existing frame, increased scrutiny of gender as a constructed category would have been appropriate.

Keywords: queer theory, transgender rights, India, gender and law, problem representation, draft bills, LGBTQI+

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Bakgrund	2
1.2	Problemformulering, syfte och frågeställning	4
1.2.1	Problemformulering	4
1.2.2	Syfte och frågeställning	4
1.3	Material	5
1.3.1	Primärmaterial	5
2	Teori och metod	7
2.1	Teori	7
2.1.1	Den heterosexuella matrisen	8
2.1.2	Begripligt och obegripligt genus	9
2.1.3	Performativitet	10
2.1.4	Begreppsförklaringar	11
2.2	Metod	12
2.2.1	”Vad är problemet?”-metoden	13
3	Tidigare forskning	16
3.1	Rättsläget för HBTQI+ personer	16
3.2	Hijra befolkningen och andra transpersoner	18
3.3	Begreppet transperson	20
4	Analys	23
4.1	The Rights of Transgender Persons Bill 2014	23
4.2	The Rights of Transgender Persons Bill 2015	31
4.3	The Transgender Persons (Protection of Rights) Bill 2016	35
4.4	Reflektion över alternativ	39
5	Slutsatser och diskussion	41
	Referenser	44

1 Inledning

Indien har en lång historia av genusvarierade individer i sitt samhälle. I det kända hinduiska verket Kama Sutra beskrivs personer med en tredje natur eller enhet, benämnd *tritiya prakriti*. Den nuvarande tredje genuskategorin i Indien finner sitt ursprung i hinduisk mytologi, bland annat i religiösa skrifter som Ramayana och Mahabhrata.¹ Religiösa berättelser har porträtterat några av de mest kända gudarna inom religionen förkroppsliga det tredje genuset, däribland Krishna, Shiva och Arjuna, vilket har förstärkt förståelsen av den tredje kategorin. I det stora hela har transpersoner innehaft en anmärkningsvärd position i Indiens samhälle genom tiderna. Det förändrades dock när Storbritannien kom till makten och försökte att undertrycka Indiens bredd av sexuella och genusvarierade identiteter, vilket förflyttade transpersoner mot utkanten av samhället.² På senare år har transpersoner återigen åstadkommit ökad synlighet med hjälp av den globala HBTQI+-rörelsen (homosexuell, bisexuell, transperson, queer, intersexuell, etc.).

Den transidentitet som är mest omtalad i Indien är hijrabefolkning.³ Generellt förstått kan hijrapersoner anses vara individer med uppfattat maskulina kroppar som bär feminin utstyrsel. Många lever ett liv i celibat och genomgår kastrering som en religiös uppoffring, och med denna uppoffring tros de begåvas med kraften att skänka fertilitet åt nyfödda barn och nygifta par. Det är den traditionella rollen för hijras, men stor del av hijrabefolkningen försörjer sig genom prostitution.⁴ Även om hijrabefolkningen har en antagen position i samhället, så betyder det inte att de kan åtnjuta sina mänskliga rättigheter likvärdigt med andra. Detsamma gäller för många andra transpersoner i Indien.

¹ Agoramoorthy, Govindasamy, & Hsu, Minna J., "Living on the Societal Edge: India's Transgender Realities", *J Relig Health*, Vol. 54, 2015, s. 1451.

² Boyce, Bret, "Sexuality and Gender Identity Under the Constitution of India", *The Journal of Gender, Race & Justice*, Vol. 18, 2015, s. 3.

³ Reddy, Gayatri, *With respect to sex: negotiating hijra identity in South India*, University of Chicago Press, Chicago, 2005, s. 3.

⁴ Reddy, 2005, s. 2.

Det stora genomslaget för transrörelsen i Indien var en dom från 2014 vid namn National Legal Services Authority v. Union of India & others (NALSA-domen). Domen placerade Indien på kartan som en av de första länderna att erkänna ett tredje juridiskt genus.⁵ Efter uppmaning från högsta domstolen tog parlamentet sina första steg mot att införa lagstiftning som erkänner transpersoners rättigheter i Indien. Tre lagförslag om transpersoners rättigheter har presenterats mellan 2014 och 2016. Det har inte tagits något befintligt beslut ännu.⁶ Lagförslagen har diskuterats flitigt i media. Indiens transbefolkning och det civila samhället har kritiserat lagförslagen, speciellt det senaste, för att ha felrepresenterat transpersoner och potentiellt underkuvat framgången som NALSA-domen innebar.⁷ Det är dessa tre lagförslag som ligger till grund för uppsatsen, med fokus på deras förståelse av transpersoners rättigheter.

1.1 Bakgrund

För att förstå vilken position som transpersoner haft i samhället under de senare århundradena är det viktigt att lyfta fram effekten som två koloniala lagar haft. Storbritannien införde lagstiftning som var ämnad att övervaka och eventuellt gripa så kallade kriminella grupper och folkstammar. Stadgan fick namnet Criminal Tribes Act och trädde i kraft 1871, för att avskaffas så sent som 1949.⁸ Bland dessa påstått kriminella grupper återfanns hijrabefolkningen och andra transidentiter. Hijrapersoner ansågs vara medfött kriminella, precis som de andra grupperna angivna i stadgan. Den lokala regeringen registrerade namn, boenden och ägodelar av alla 'eunucker' i området. Eunucker syftade till stor del på hijrabefolkningen. Ryktena om att hijrabefolkningen var misstänkta för att ha bortrövat och kastrerat barn spädde på lagstiftningen, då det formulerades som en av anledningarna till fängslande. Det krävdes

⁵ Jain, Dipika, "Shifting Subjects of State Legibility: Gender Minorities and the Law in India", *Berkeley Journal of Gender, Law & Justice*, Vol. 32, 2017, s. 57.

⁶ Abraham, Rohan, "All you need to know about the Transgender Persons Bill, 2016", *The Hindu*, 30/11/2017.

⁷ Bajoria, Jayshree, "Making Transgender Rights a Reality in India: New Parliamentary Report Finds Crucial Gaps in Draft Law", *Human Rights Watch*, 25/07/2017.

⁸ Kumar Sahu, Manjeet, "Case comment on National Legal Services Authority v. Union of India & Others: A Ray of Hope for the LGBT Community", *BRICS Law Journal*, Vol. 3, 2016, s. 168.

bara misstänksamhet om att så var fallet. Det gällde även antagandet om att de ska ha begått brott under Section 377 i Indiens brottsbalk.⁹

Section 377 introducerades av Storbritannien år 1861. Det var den första koloniala sodomilagen som integrerats in i en brottsbalk, och blev därför ett ledande exempel för andra länder.¹⁰ England avkriminaliserade till stor del samtyckt samkönat sex så sent som 1967, vilket innebar att det inte hann påverka Indien som blivit självständiga 1947.¹¹ Bestämmelsen, som har överlevt ända fram tills idag, är klassificerad som ett onaturligt brott och kan ge upp till livstids fängelse.¹² Bestämmelsen lyder:

Unnatural offences. — Whoever voluntarily has carnal intercourse against the order of nature with any man, woman or animal, shall be punished with imprisonment for life, or with imprisonment of either description for a term which may extend to ten years, and shall also be liable to fine. Explanation. — Penetration is sufficient to constitute the carnal intercourse necessary to the offence described in this section.¹³

Flera försök att avskaffa bestämmelsen har gjorts under de senaste 20 åren. En dom från 2009 hade potentialen att uppnå just detta när domstolen förklarade att Section 377 stred mot Indiens grundlag. Beslutet blev dock avslaget av högsta domstolen i domen Suresh Kumar Koushal v. NAZ Foundation år 2013 (nedan refererad som Koushal-domen.)¹⁴ Tidigare i år (2018) har högsta domstolen yttrat att de är villiga att ompröva sitt tidigare beslut, vilket innebär att en ny dom kan komma att tas inom en snar framtid.¹⁵

⁹ Reddy, 2005, s. 26.

¹⁰ Gupta, Alok, "This Alien Legacy: The Origin of 'Sodomy' Laws in British Colonialism", *Human Rights Watch*, 2008, s. 5.

¹¹ Gupta, 2008, s. 7.

¹² Gupta, 2008, s. 18.

¹³ Sec. 377, The Indian Penal Code, Act No. 45 of 1860.

¹⁴ Harris, Gardiner, "India's Supreme Court Restores an 1861 Law Banning Gay Sex", *The New York Times*, 11/12/2013.

¹⁵ Rajagopal, Krishnadas, "Supreme Court refers plea to decriminalise homosexuality under Sec. 377 to larger Bench", *The Hindu*, 09/01/2018.

1.2 Problemformulering, syfte och frågeställning

Nedan följer är en förklaring över uppsatsens problemformulering, syfte och frågeställning. Varje del presenteras kortfattat för att synliggöra vad studien har för avsikt åstadkomma.

1.2.1 Problemformulering

Som jag redan nämnt i inledningen har lagförslagen från parlamentet mötts med kritik från förespråkare inom transrörelsen. Om parlamentet har för avsikt att införa ny lagstiftning som ska säkra transpersoners rättigheter i landet krävs att den formuleras på ett främjande sätt. Bristande lagstiftning kan påverka transpersoners möjligheter att leva sina liv med likvärdiga rättigheter och friheter jämfört med andra delar av befolkningen. Om lagstiftningen inte endast är bristande utan skadlig för transpersoner och HBTQI+-befolkningen i stort, kan det vara att föredra att ingen lagstiftning antas, i alla fall inte förrän ändringar gjorts. Lagförslagen behöver därmed undersökas för att inte medverka till en ogynnsam förståelse av transpersoner och deras position i samhället.

1.2.2 Syfte och frågeställning

Studiens syfte är att undersöka hur Indiens parlamentet avser att formulera lagstiftning för främjandet av transpersoners rättigheter. Mer generellt vill jag se hur Indien, ett land inom vilket transpersoner genom historien har haft en synlig och betydande roll, hamnar i utvecklingen av transpersoners rättigheter. Landet har kämpat med koloniala biprodukter, i form av the Criminal Tribes Act och Section 377, under en lång tid. Lagförslagen har potentialen att frambringa förändring. Studien syftar till att belysa hur lagförslagen behandlar problemet som är transpersoners marginaliserade position i samhället. Jag vill åskådliggöra förståelsen av nya genusidentiteter och konstellationer inom lagförslagen, och se om den rådande genusordningen och tvåkönsnormen är synlig i framställningen av problemet. Jag ämnar förstå och bedöma hur nya lagförslag relaterade till transpersoners rättigheter framställer Indiens transidentiteter och relevanta problem som uppstår i deras liv i möte med staten och samhället i stort.

För att uppnå syftet har jag för avsikt att besvara en frågeställning. Den är formulerad med hjälp av teori och metodval, som också används för att besvara den. Frågan som undersöks är: *Hur kan parlamentets problemframställning av transpersoners rättigheter förstås i de tre lagförslagen?*

1.3 Material

Nedan följer en kort presentation av materialet och dess ursprung. Jag har valt att endast översiktligt förklara materialets innehåll, eftersom det ändå kommer att framkomma och diskuteras i analysen. Då jag önskar komma åt Indiens parlaments ståndpunkt i frågan om transpersoners erkännande, identifiering och rättigheter, har jag valt att endast använda publicerat material från själva parlamentet gällande transpersoner under de senaste åren.

1.3.1 Primärmaterial

Jag har valt att undersöka de tre lagförslagen relaterade till transpersoners rättigheter som har förts fram under de senaste åren. Det första lagförslaget, the Rights of Transgender Persons Bill, lyftes fram i december 2014 som en Private Member's Bill i Rajya Sabha, det övre huset i Indiens parlament.¹⁶ Det finns två typer av lagförslag i parlamentet. En Government Bill är ett lagförslag som introduceras av en minister, medan en Private Member's Bill föreslås av en medlem som inte har en ministerposition. Ett lagförslag måste godkännas av båda husen, samt presidenten, för att träda i kraft.¹⁷ Förslaget från 2014 antogs enhälligt i det övre huset, men blev aldrig debatterat i Lok Sabha, det undre huset.¹⁸ Lagförslaget från 2014 är 22 sidor långt, med tio kapitel. Det tar upp frågor såsom definitioner, principer, fri- och rättigheter, utbildning, arbetsliv, hälsa, statens ansvar, speciella kommissioner och domstolar för transpersoner, och straffbelagda gärningar.¹⁹ Ett ytterligare förslag introducerades i Lok

¹⁶ Abraham, 30/11/2017.

¹⁷ The Parliament of India, Lok Sabha, House of the People, "Passage of Legislative Proposals in Parliament", <http://164.100.47.194/Loksabha/Legislation/Legislation.aspx>.

¹⁸ Abraham, 30/11/2017.

¹⁹ The Rights of Transgender Persons Bill, 2014, Bill No. XLIX of 2014

Sabha under 2015, som en Government Bill, under namnet the Rights of Transgender Persons Bill.²⁰ Det liknar företrädaren, men med ett antal förändringar. Förslaget är 15 sidor långt och innehåller åtta olika kapitel. Liknande ämnen som i tidigare förslag tas upp även i detta, bortsett från försummandet av speciella domstolar eller kommissioner.²¹ Förslaget från 2015 fick undergå revidering för att senare introduceras i Lok Sabha under ett annat namn, the Transgender Persons (Protection of Rights) Bill, 2016. Det är det senaste lagförslaget och innehåller ett fåtal ändringar, mest påtagligt en ny definition av begreppet transperson. Lagförslaget är 13 sidor med nio kapitel. Det lägger mer fokus på hur erkännande och identifiering ska gå till och tar upp idén om ett nationellt råd gällande transpersoner.²²

Lagförslagen är utformade som stadgor, vilket betyder att det inte finns så många förklaringar till varför olika val har gjorts i texten. Det behöver inte vara en brist, då det beroende på metodval kan finnas mycket att analysera i lagförslagen ändå. Med hjälp av en metod som öppnar upp för en textanalytisk undersökning, samt belyser det implicita i lagförslagen, kan det övervinna materialets brister.

²⁰ Abraham, 30/11/2017.

²¹ The Rights of Transgender Persons Bill, 2015 (inget citeringsnummer tillgängligt)

²² The Transgender Persons (Protection of Rights) Bill, 2016, Bill No. 210 of 2016

2 Teori och metod

Under denna rubrik presenteras studiens teori och metod. Det teoretiska perspektivet är queerteorin, med Judith Butler som grund. Valet av teori är baserat på hur väl den passar in med studiens syfte, då teorin påverkar analysens fokus och resultat. Carol Lee Bacchis ”Vad är problemet?”-metod används i analysen för att förstå materialet, medan genusrättsvetenskap som ett kunskapsfält presenteras för att förstå studiens utgångspunkt.

2.1 Teori

I sin bok *Gender Trouble* klargör Judith Butler för en normkritisk teori, inom vilken genus och sexualitet inte är förgivettagna sanningar införskaffade från ens kropp, utan något som ageras ut och porträtteras som verklighet. Begreppet queer är tvetydigt och svårdefinierbart, vilket enligt Fanny Ambjörnsson, är ett av begreppets huvudpoänger. Queer är inte en begrepp för en lättförståelig och tydlig identitet, utan det är ämnat för att bryta upp kategorierna som identitet medför.²³ Queerteorin förskjuter således fokus från det avvikande till det normala.²⁴ Det är en teori inom vilken föreställningar om det normala ifrågasätts. Hur uppstår och upprätthålls normalitet och dess motsats, avvikelse, samt vilka konsekvenser får det för människor?²⁵ Min studie följer denna grundläggande idé, med hjälp av Butlers teoretiska ramverk.

Enligt Butler bör genus betyda själva konstruktionen och produktionen inom vilken kön etableras. Genus är det diskursiva och kulturella beteendet som producerar idéerna kring ett naturligt kön och etablerar det som något oföränderlig och opåverkat,

²³ Ambjörnsson, Fanny, *Vad är Queer?*, 2 utg., Natur & Kultur, Stockholm, 2016, s. 16.

²⁴ Ambjörnsson, 2016, s. 34.

²⁵ Ambjörnsson, 2016, s. 47.

som en neutral yta.²⁶ Diskursen som återanvänds över tid skapar verklighetseffekter som till slut missuppfattas som fakta. Genom fortsatt kategorisering av sexuella skillnader uppstår framställningen av en naturlig uppdelning. Kategorierna, däribland män och kvinnor, är politiska kategorier, inte naturliga sanningar.²⁷ De är kategorier ämnade för att upprätthålla roller i en viss ordning, vilket betyder att de inte är oföränderliga. Idén om ett sant genus är alltså en fantasi som diskurser inrättat och tillskrivit människokroppen. Det finns därmed inte ett sant eller falskt genus, utan endast producerade verklighetseffekter om en enhetlig genusidentitet.²⁸ Hur denna diskursiva produktion går till enligt Butler kommer jag att diskutera närmare under följande underrubriker.

2.1.1 Den heterosexuella matrisen

Den heterosexuella matrisen är, enligt Butler, grunden för tvåkönsnormen. Obligatorisk och naturliggjord heterosexualitet tvingar och reglerar genus som en binär relation, inom vilken det maskulina särskiljer sig från det feminina. De två binära motpolerna sätts i opposition till varandra genom heterosexuella praktiker, vilket leder till att respektive sida blir begriplig inom ramen av kön, genus och begär.²⁹ Det är inom detta system av obligatorisk heterosexualitet som kategorin kön upprättas. Termer såsom maskulin, feminin, man och kvinna existerar endast inom en heterosexuell förståelseram. De antas som naturliga, där de två separata könen framställs som de enda tänkbara identiteterna, och håller därmed matrisen gömd från kritik.³⁰ Kategorierna uppfattas som självklara kategorier och förbestämda, och därmed svåra att ifrågasätta. Produktionen av genus genom disciplinära metoder, såsom utestängande strukturer, skapar en falsk stabilitet av genus i förmån för den heterosexuella konstruktionen och regleringen av sexualitet inom den reproduktiva domänen.³¹ En skulle kunna säga att inom den heterosexuella matrisen finns enbart två positioner, kvinna och man, och dessa blir endast begripliga i möte med varandra. De blir därmed motsatsen till varandra

²⁶ Butler, Judith, *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity*, Routledge, New York, 2006, s. 10.

²⁷ Butler, 2006, s. 157.

²⁸ Butler, 2006, s. 186.

²⁹ Butler, 2006, s. 31.

³⁰ Butler, 2006, s. 150.

³¹ Butler, 2006, s. 185.

både kroppsligt och beteendemässigt, samtidigt som de bör känna åtrå till motparten och ha reproduktivt sex.³² Den heterosexuella matrisen brukar uttryckas med begreppet heteronormativitet, vilket syftar på de institutioner, lagar, strukturer, relationer och handlingar som upprätthåller heterosexualiteten som något naturligt och enhetligt.³³

2.1.2 Begripligt och obegripligt genus

Som en konsekvens av den heterosexuella matrisen finns en fast uppdelning både mellan de två accepterade könen och mellan den heterosexuella och homosexuella sexualiteten. Som Butler uttrycker det är dessa heteronormativa positioner omöjliga att införliva, mer eller mindre för olika individer, vilket i sin tur leder till att vissa människor uppfattas som obegripliga eller icke-trovärdiga.³⁴ Kraven på sammanhållning och kontinuitet som ställs på individen är socialt inrättade och bibehållna normer av begriplighet. Då identitet är säkrat genom stabiliserande koncept såsom kön, genus och sexualitet blir själva idén om ”personen” ifrågasatt i möte med kulturellt obegripliga genus hos individer som inte lyckats anpassa sig till de genusbaserade normerna av kulturell begriplighet inom vilken personer definieras.³⁵ Förenklat skulle en kunna säga att kravet på att erhålla rätt kopplingar mellan kropp, genus och begär är förutsättningen för att personer ska uppfattas som godtagbara män eller kvinnor. När personer rör sig i utkanterna av denna ordning blir de mindre begripliga.³⁶

Butler menar alltså att det finns begripliga och obegripliga genus. Begripliga genus är de som till viss mån upprätthåller relationerna av sammanhållning och kontinuitet mellan kön, genus och begär. Obegripliga genus är de som uppfattas ha en bristande sammanhållning inom denna ram. Obegripliga genus förstås endast i relation till existerande normer av sammanhållning som upprätthålls av den heterosexuella matrisen, alltså i relation till begripliga genus. Det betyder att obegripliga genus är både motverkas och produceras av det här regelsystemet.³⁷ För att heterosexualitet ska förbli en distinkt social formation behöver vi kunna förstå homosexualitet som en motsats,

³² Ambjörnsson, 2016, s. 94.

³³ Ambjörnsson, 2016, s. 47.

³⁴ Ambjörnsson, 2016, s. 54.

³⁵ Butler, 2006, s. 23.

³⁶ Ambjörnsson, 2016, s. 95.

³⁷ Butler, 2006, s. 23.

samtidigt som föreställningen av homosexualitet som något rimligt förbjuds genom att göra den kulturellt obegriplig.³⁸ För att vidmakthålla heteronormativitet utsätts obegripliga genus för förlöjligande, patologisering och demonisering.³⁹

2.1.3 Performativitet

Som tidigare nämnts förstår Butler genusidentifiering som en antagen fantasi eller inkorporation, och en sammanhängande identitet som önskvärd och idealiserat. Detta innebär att handlingar, gester och begär producerar effekterna av en inre genusidentitet, men producerar detta på kroppens yta. Dessa handlingar, gester, och rekonstruktioner är performativa, i den meningen att identiteten som de uppger sig uttrycka är fabrikationer skapade och bevarade genom kroppsliga tecken och andra diskursiva medel.⁴⁰ Det skapas en illusion om en intern och organiserande genuskärna, en illusion som diskursivt bevaras för att reglera sexualitet inom den obligatoriska ramen av reproduktiv heterosexualitet.⁴¹ Genus är performativt producerat och påtvingat av reglerande praktiker av genussammanhållning. Det betyder att genus är något man gör. Det finns inte någon genusidentitet bakom uttrycket av genus, utan identiteten är performativt inrättad av själva uttrycken som annars är förstådda som dess resultat.⁴²

Butler påpekar att reproduktion av heterosexuella konstruktioner i icke-heterosexuella ramar påvisar den ytterst konstruerade statusen av den så kallade heterosexuella originalen. Därmed är homosexuell inte en kopia av heterosexuell, utan de är båda kopior. Det finns ingen naturlig originalversion.⁴³ Detsamma gäller även för vissa typer av trans, däribland drag, som ses som är en imitering av ett genus och avslöjar därmed hur strukturen av genus i sig självt är något imitativt.⁴⁴ Genus är ett uppträdande med tydliga straff för de som bryter normen. Diskreta genus, eller så kallade begripliga genus, är det som humaniserar individer. När barn föds är en av de första frågorna om barnet är en flicka eller pojke, de humaniseras således genom att

³⁸ Butler, 2006, s. 104.

³⁹ Ambjörnsson, 2016, s. 64.

⁴⁰ Butler, 2006, s. 185.

⁴¹ Butler, 2006, s. 186.

⁴² Butler, 2006, s. 34.

⁴³ Butler, 2006, s. 43.

⁴⁴ Butler, 2006, s. 187.

identifieras kroppsligt inom den heterosexuella matrisen. Om personer inte uppfyller deras genus på rätt sätt blir de bestraffade, genom bland annat obegripliggörande.

Eftersom det inte finns någon inre substans som genus uttrycker och det egentligen är de olika handlingarna som skapar idén om genus, så skulle frånvaron av dessa handlingar innebära att det inte finns något genus alls. Genus är alltså en konstruktion som regelbundet undangömmar dess ursprung: det uttalade kollektivavtalet att utföra, producera och bibehålla de motsatta könen som kulturella fiktioner är dold av trovärdigheten hos dessa produktioner, och de straff som följer för de som inte tror på fiktionerna som sanningar. Det är en konstruktion som ”påtvingar” i övertygelse om dess nödvändighet och naturlighet.⁴⁵ Då verkligheten av genus är skapad genom oavbrutna sociala uppträdanden betyder det att själva uppfattningen om ett grundläggande genus, en sann maskulinitet eller femininitet, också är inrättad som en del av strategin som döljer genusets performativa karaktär. Det döljer även de performativa möjligheterna att skapa genusgestaltningar utanför den restriktiva ramen av maskulin dominans och obligatorisk heterosexualitet.⁴⁶

Queerteorin är passande för studiens syfte, då den innebär ett perspektiv som fokuserar på förståelsen av genus. Transpersoners identiteter tolkas med hjälp av genus, vilket betyder att det är svårt för lagförslagen att undvika de underliggande förståelserna som omringar begreppet. Teorin är också normkritisk, eftersom den lägger fokus på normerna och inte på normbrytande personer eller praktiker. Det medför en intressant ingång för studiens analys.

2.1.4 Begreppsförklaringar

Teorin ligger till grund för de val av översättningar och begrepp som används i uppsatsen, därför kommer jag Jag har valt att översätta begreppet transgender i denna studie med begreppet transperson. Transperson, likt transgender, är ett generellt begrepp utan någon enkel definition och är därför passande att använda i den här studien. Jag önskar kunna använda ett begrepp med så bred räckvidd som möjligt, men som ändå behåller sin relevans. Transsexuell kan uppfattas som mer specifikt och mindre aktuellt i

⁴⁵ Butler, 2006, s. 190.

⁴⁶ Butler, 2006, s. 192.

de diskussioner som framstår i den här uppsatsen, eftersom studien har ett bredare fokus än personer som endast identifierar sig med ”motsatt” genus.

På grund av uppsatsens ämnesinriktning och teori finner jag det mer passande att använda begreppen transfeminin och transmaskulin istället för transkvinnor och transmän. De senare begreppen är mer specifika och bibehåller idén om tvåkönsnormen. Transfeminin och transmaskulin kan också ha samma påverkan, men lämnar ändå rum för fler möjligheter. Med transfeminin menar jag en person som tidigare, oftast vid födseln, blivit identifierad som en man och nu på något sätt antar en uppfattad feminin identitet, kropp, utstyrsel, beteende eller liknande. Transmaskulin är en person som tidigare blivit identifierad som kvinna och antar en uppfattad maskulin identitet, kropp, utstyrsel, beteende eller liknande.

2.2 Metod

Studien kan placeras inom fältet genusrättsvetenskap. Med genusrättsvetenskap menas forskning som lägger fokus på sambandet mellan genus och rätt.⁴⁷ Kunskapsfältet handlar om att studera hur rätten producerar och reproducerar föreställningar om genus.⁴⁸ Inom fältet förstås rätten som en social konstruktion. Det är inte ett isolerat system, utan det är en samhällelig produkt. Maktrelationer tar sig uttryck i rätten, vilket skapar motsägelser och kolliderande värderingar. Enligt genusrättsvetenskap bör rätten ses i relation till människors verklighet, eftersom det är ett normsystem som har faktiska effekter i människors liv.⁴⁹ Jag kommer att utgå från ett antal grundantaganden som etablerats inom fältet och som är relevanta för uppsatsen. Först och främst är rätten inte neutral i förhållande till värderingar och problemförståelse. Tolkningar görs ständigt vilket leder till verkliga effekter på människor när de sedan tillämpas. Rätten har sin egna förståelse av verkligheten, och eftersom det är ett normsystem innehåller den också ideologiska värderingar. Människors uppfattning om vilka möjligheter som finns påverkas av rätten.⁵⁰

⁴⁷ Svensson, Eva-Maria, ”Genusrättsvetenskap och juridiska metoder”, i Korling, Fredric, & Zamboni, Mauro (red.), *Juridisk Metodlära*, Studentlitteratur, Lund, 2017, s. 273.

⁴⁸ Svensson, 2017, s. 277.

⁴⁹ Svensson, 2017, s. 275.

⁵⁰ Svensson, 2017, s. 279.

Den här uppsatsen passar in med den forskning som har i syfte att undersöka hur rättsliga texter samverkar med andra normer i samhället.⁵¹ Studien undersöker rättskapandet i lagstiftningsammanhang, med utgång i själva utformandet av lag.⁵² Queerteorin fungerar som en grund för förståelsen av normer, men det krävs en metod som kan bryta ner primärmaterialet och komma åt normativa föreställningar.

En passande metod för det är Carol Bacchis ”Vad är problemet?”. Det är en textanalytisk metod där en söker efter sätt att förstå problem och orsaker. Den används främst för att analysera policydokument, men kan med fördel användas på rättsliga texter.⁵³ Bacchis metod är passande eftersom begreppen, principerna och reglerna som framställs i materialet har bakomliggande föreställningar enligt genusrättsvetenskap och metoden synliggör dessa, med hjälp av teorin. Genusrättsvetenskap och Bacchis metod har även mycket gemensamt. Lagar stiftas med utgångspunkten i att ett problem har identifierats och önskas lösas. Hur någonting definieras som ett problem är av intresse för både genusrättsvetenskapen och Bacchi. De båda antar att vilka problem som klassas som problem med behov av lösningar påverkas av maktrelationer och normer.⁵⁴ Genusrättsvetenskap som ett kunskapsfält och ”Vad är problemet?”-metoden är alltså nära i bekantskapen.

2.2.1 ”Vad är problemet?”-metoden

Carol Bacchi förklarar att metoden syftar till att synliggöra hur människor ser på ett problem och hur det påverkar vad som anses bör göras åt problemet. I policydokument, samt lagförslag, finns alltid en explicit eller implicit förklaring till ett problem. Bacchi kallar det här för problemframställning. Metoden har som utgångsläge att det är meningslöst att reflektera över objekten i policy utan att lägga märke till hur de framställs. Alla beskrivningar av ett problem är en tolkning, och tolkningar grundar sig i val och värderingar. Tolkningarna i policydokument och lagförslag är interventioner eftersom de har planerade följder i form av rekommendationer. Bacchi anser att policy inte bör ses som lösningar till problem, utan som utgjorda av konkurrerande tolkningar

⁵¹ Svensson, 2017, s. 277.

⁵² Svensson, 2017, s. 284.

⁵³ Svensson, 2017, s. 297.

⁵⁴ Svensson, 2017, s. 283; Bacchi, Carol Lee, *Women, Policy and Politics: the Construction of Policy Problems*, SAGE Publications, London, 1999, s. 2.

eller representationer av politiska frågor.⁵⁵ Metoden kallas för ”Vad är problemet?” med intentionen att förtydliga vad som ställs i fokus under analysen. I analysen ska frasen användas för att fråga ett material vad problemet framställs som, samt vilka antaganden som är underförstådda eller tas för givet i problemframställningen och vilka effekter som kopplas till framställningen av problemet. Som uppföljning bör en också ifrågasätta vad som lämnas oproblematiskt i framställningen och hur svar skulle förändras om framställningen såg annorlunda ut. Genom att fokusera på tolkningar och framställningar blir diskurs aktuellt, alltså språk, koncept och kategorier som används för att formulera ett problem.⁵⁶ För att förstå tolkningarna i texten, måste språkliga val uppmärksammas och analyseras. Metoden är kritisk till förmodan om att statusen ’socialt problem’ skulle innebära en positiv framgång för ens mål, för Bacchi beror det på hur problemet framställs.⁵⁷ Vilka problemframställningar finns inom lagförslagen och rapporterna, och hur påverkar det förståelsen av transpersoner och deras situation? Det är frågor som jag hanterar i analysen.

Metoden handlar alltså om att dekonstruera de problemframställningar som finns i texterna.⁵⁸ För att göra detta har Bacchi valt ut ett antal frågor som bör ställas till materialet.

- Vad framställs som problemet (för transpersoners rättigheter) i materialet?
- Vilka förutsättningar eller antaganden ligger till grund för denna representation?
- Vilka effekter produceras av framställningen? Hur utgörs subjekten i framställningen?
Vem kommer sannolikt att dra nytta av denna framställning?
- Vad lämnas oproblematiskt i framställningen?
- Hur skulle svaren skilja sig om problemet framställdes på ett annat sätt?⁵⁹

En börjar med att analysera de problem som har blivit en del av den politiska agendan för att se hur de konstrueras och framställs och vilka gränser som framställningarna skapar för vad som anses vara möjligt, önskvärt, eller ovälkommet.⁶⁰

⁵⁵ Bacchi, 1999, s. 1.

⁵⁶ Bacchi, 1999, s. 2.

⁵⁷ Bacchi, 1999, s. 7.

⁵⁸ Bacchi, 1999, s. 51.

⁵⁹ Bacchi, 1999, s. 13.

⁶⁰ Bacchi, 1999, s. 3.

Problemframställningar kan innehålla två nivåer av analys. Det kan handla om vad bekymret är och vilka orsakerna är.⁶¹ Metodologin förklarar policy som en diskurs inom vilken både problemen och lösningarna skapas. Det betyder att studiens fokus inte ligger på problemen i sig, utan på själva problematiseringarna.⁶² För min studie är det intressant att även uppmärksamma hur diskurser som används inkorporerar element av det som den önskar motsätta sig. Det är svårt att formulera ett problem utan att använda de diskurser som skapar problemet. ”Vad är problemet?- metoden är medveten om dessa svårigheter och antar en försiktig kritik av dessa element.⁶³

⁶¹ Bacchi, 1999, s. 4.

⁶² Bacchi, 1999, s. 2.

⁶³ Bacchi, 1999, s. 45.

3 Tidigare forskning

Under denna rubrik presenteras tidigare forskning. Kapitlet är uppdelat i tre underrubriker baserade på tematiken av forskningen, samt de huvudområden som är av relevans för uppsatsens syfte.

3.1 Rättsläget för HBTQI+ personer

Den rättsliga utveckling som skett i Indien under de senaste åren är inte utforskad, och eftersom mitt material är en del av denna utveckling är det nödvändigt att ta del av relaterad forskning. Jag har valt att avgränsa mig till forskning som hanterar utvecklingen som tog avstamp i NALSA-domen.

Dipika Jains forskning har mycket gemensamt med min egen studie. Skillnaden är att hen specifikt tittar på NALSA-domen med ett juridiskt fokus. Bortsett från det är syftet liknande, då hen önskar komma åt domstolens konstruktion av begreppet transperson i Indien.⁶⁴ Jains utgångspunkt är att mångfalden av genusidentiteter som finns i Indien tidigare har inordnas under begreppet eunuck, och nu under begreppet transpersoner. Jain ser därmed inte transperson som ett paraplybegrepp, och föredrar att själv använda 'genusvarierad' istället.⁶⁵ Hens uppfattning av begreppet transperson kan ha påverkats av domstolens definitioner, som Jain menar bryter mot sociala verkligheter och förhindrar genusflexibilitet samt självidentifiering. Domen täcker inte tillräckligt många identiteter och lämnar därmed många utan erkännande, exempelvis transmaskulina personer som tenderar att utelämnas från definitionen av transperson.⁶⁶

Aniruddha Dutta, som är professor inom genusvetenskap, håller sig till samma argumentationslinje som Jain, då hen anser att domen pendlar mellan en bred och en

⁶⁴ Jain, 2017, s. 39.

⁶⁵ Jain, 2017, s. 45.

⁶⁶ Jain, 2017, s. 57.

snäv tolkning av kategorin transperson.⁶⁷ Duttas forskning har en liknande utgångspunkt som Jains och min egen, men lägger främst fokus på motsägelser inom domen. Hen menar att domen ibland definierar transperson som ett paraplybegrepp och ibland som ett mer restriktivt begrepp framför allt baserat på hijra och transfeminina identiteter, och skapar därmed stridigheter i domens betydelse.⁶⁸ I stället för att endast ange en bred definition av transperson, väljer domarna att ge exempel på grupper som kan placeras under begreppet. Dutta anser att en konsekvens av detta är utgörandet av skillnader mellan olika identiteter och grupper, vilket i sin tur leder till homogeniserade definitioner och försummandet av självidentifiering.⁶⁹ Både Jain och Dutta finner att NALSA-domens förvirrande och restriktiva tolkning av kategorin transperson, har lett till en uppfattning om att domen endast avser personer som identifierar sig som ett tredje kön.⁷⁰ I slutändan kommer Jain fram till att rättsliga processer inte är den bästa metoden för att uppnå social transformation inom kontexten av genusidentitet och sexualitet, eftersom det innebär försök att tvinga in flexibla identiteter i juridiska kategorier som undergräver rörelsens mål.⁷¹

Förutom definitionerna som formulerats i domen diskuterar både Jain och Dutta hur domstolen tar sig an frågan om procedurer för identifiering. Enligt Dutta håller inte domarna löftet om rätten till självbestämmande när de flertalet gånger strider mot denna rätt genom förslag om både medicinska och psykologiska tester genomförda av en statlig institution för att identifiera transpersoner.⁷² I samband med det anser Jain att domstolen liknar genusidentitet med den psykiatriska diagnosen 'gender dysphoria' och därmed patologiserar transpersoner.⁷³ Gender dysphoria, också kallat för könsidentitetsstörning på svenska, liknar alltså transpersoners genusidentitet med en störning och på så vis stämplas de som avvikande.

Jain är tydlig med att NALSA-domens till stor del progressiva resultat underordnades av av den fortsatta kriminaliseringen av homosexualitet som Section 377

⁶⁷ Dutta, Aniruddha, "Contradictory Tendencies: The Supreme Court's NALSA Judgment on Transgender Recognition and Rights", *Journal of Indian Law and Society*, Vol. 5, 2014, s. 225.

⁶⁸ Dutta, 2014, s. 226.

⁶⁹ Dutta, 2014, s. 229.

⁷⁰ Dutta, 2014, s. 232; Jain, 2017, s. 59.

⁷¹ Jain, 2017, s. 68.

⁷² Dutta, 2014, s. 232.

⁷³ Jain, 2017, s. 66.

innebär. Hen anser att det är viktigt att se NALSA som en följd av Koushal.⁷⁴ Bret Boyce har utfört en liknande studie med rättsvetenskapligt fokus, inom vilken hen jämför dessa. Skillnaderna mellan de två domarna är stora enligt Boyce. Koushal tolkade homosexualitet som oförenligt med Indiska värderingar medan NALSA porträtterade transpersoner som en viktig del av Indiens samhälle och historia.⁷⁵ Denna skillnad som görs mellan homosexualitet och transpersoner är problematisk på många nivåer. Boyce menar att många transpersoner identifierar sig även som homosexuella eller mer generellt att de har homosexuella begär.⁷⁶ Boyce nämner även att NALSA-domen förtjänar kritik på grund av de vaga och orealistiska åtgärderna som beviljats i domen, eftersom det blir omöjligt att hålla regeringen ansvarig för att inte ha implementerat dem. Här poängterar hen även att domens inkonsekvens i beskrivningen av transpersoner också påverkar möjligheterna för implementering.⁷⁷

3.2 Hijra befolkningen och andra transpersoner

Serena Nanda är en av de främsta forskarna som utfört en etnografisk studie över hijrabefolkningen i Indien. I sitt verk *Neither man nor woman: the hijras of India* diskuterar hen hijras uppfattade identitet och position i samhället. Enligt Nanda uppfattas hijras som ett alternativt genus av både sin omgivning och sig själva. De anses varken vara män eller kvinnor.⁷⁸ Hen menar att impotens är speciellt centralt för definitionen av hijras som icke-män.⁷⁹ De anses heller inte vara kvinnor, utan är endast ”som” kvinnor.⁸⁰ Nanda menar att deras position som varken män eller kvinnor ifrågasätter de heteronormativa genuskategorierna utifrån vilka Indiens samhälle är uppbyggt.⁸¹ Nandas förståelse står i opposition med Gayatri Reddys, som också publicerat en etnografisk studie som haft stark influens inom fältet. Reddy uttrycker skepticism till uppfattningen om att hijras identifierar sig själva som ett tredje genus och

⁷⁴ Jain, 2017, s. 51.

⁷⁵ Boyce, 2015, s. 1.

⁷⁶ Boyce, 2015, s. 23.

⁷⁷ Boyce, 2015, s. 55.

⁷⁸ Nanda, Serena, *Neither man nor woman: the hijras of India*, 2. uppl., Wadsworth Publishing Company, Belmont, California, 1999, s. 13.

⁷⁹ Nanda, 1999, s. 14.

⁸⁰ Nanda, 1999, s. 18.

⁸¹ Nanda, 1999, s. 23.

utanför det binära ramverket. Så är inte alltid fallet, då många av de hijras som hen intervjuat anser sig vara män som antar feminina symboler, män som antar både feminina och maskulina symboler, eller helt enkelt kvinnor.⁸² Oavsett så har hijras, på grund av sin synlighet, uppfattats som förkroppsligandet av det tredje genuset i Indien. Det har också lett till att olika genusvarierade identiteter uppfattas som hijras, vilket gör att förståelsen av dessa personer missar det stora omfånget av identiteter som finns.⁸³ Reddy är tydlig med att försök att ge ett gemensamt narrativ till alla så kallade icke-binära individer döljer olikheter och leder till en förståelse som endast är baserad på individernas sexuella begär.⁸⁴

Reddys har i sin bok, *With respect to sex: negotiating hijra identity in South India*, en kritisk inställning till idén om hijras som endast en sexuell kategori och/eller genuskategori. Hen anser det som mer komplext än så.⁸⁵ Reddys forskning belyser att hijras identifierar och kategoriserar sig själva utifrån idén om izzat, som kan översättas till respekt. Hijras konstruerar sina identiteter genom diskurser om autenticitet för att uppnå någon typ av izzat. Olika praktiker gör dem till mer autentiska, exempelvis kastrering och religiös utövning. Hen noterar även att hijrapersoner placerar sig själva inom ett större system av genusvarierade individer, inom vilket det bestämmande faktorerna är penetration under samlag och uppträdandet av ”kvinnogöra”. Systemet är uppdelat i pantis, de som anses vara män både biologiskt och beteendemässigt, och kotis, de som uppfattas som ”feminina” män eller icke-män.⁸⁶

Anuja Agrawal, forskare inom sociologi, har skrivit om kön-genusåtskillnaden och hur den kan förstås i relation till genusvariation i Indien. Agrawal, liksom jag, använder sig av Judith Butlers teori om obegripliga genus. Hen menar alltså att hijras kan förstås som obegripliga genus, då de inte överensstämmer med de kulturellt inrättade relationerna av sammanhållning och kontinuitet mellan kön, genus och sexuell praxis.⁸⁷ Hijrabefolkningen använder sig av feminina kulturella symboler, men accepteras ändå inte som kvinnor. Enligt Agrawal är det ett tecken på att uttryck av genus inte nödvändigtvis innebär till en genustransformation, och därför måste det

⁸² Reddy, 2005, s. 32.

⁸³ Reddy, 2005, s. 58.

⁸⁴ Reddy, 2005, s. 205.

⁸⁵ Reddy, 2005, s. 2.

⁸⁶ Reddy, 2005, s. 15.

⁸⁷ Agrawal, Anuja, ”Gendered Bodies: The case of the third gender in India”, *Contributions to Indian Sociology*, Vol. 31, No. 2, 1997, s. 277

betyda att kroppen har en central roll i konstruktionen av genus.⁸⁸ I den Indiska kontexten erbjuds ett alternativt kön, men endast på bekostnad av förvärvandet av en lämplig kroppslig konfiguration. Dessutom innebär kroppsliga förändringar endast begränsade möjligheter. En man som är villig att kastrera sig själv är inte en kvinna, utan en hijra. Agrawal kommer fram till att hijra praxis sällan utmanar den dominanta kulturen, eftersom de fortfarande tvingas uppfylla de kulturella kraven. Det tredje genuset är därmed inte alltid en opposition till det binära ramverket.⁸⁹

Det finns en mängd forskning om hijrabefolkningen, men inte lika mycket om andra transpersoner i Indien. Det är synnerligt svårt att hitta forskning om transmaskulina personer. Genusvetaren Sutanuka Bhattacharya är en av de personer som bidragit till ämnet. Enligt hen är det speciellt viktigt att rikta uppmärksamhet mot dessa personer, samt lesbiska och bisexuella kvinnor. De utsätts för ett antal andra problem än resten av queerbefolkningen, då heteronormativiteten skapar patriarkala maktrelationer där män är överordnade kvinnor. Dessa personer blev identifierade som kvinnor vid födseln och blir därför utsatta för dubbel marginalisering, på grund av sitt uppfattade ”sanna” genus och deras normbrytande genus och/eller sexualitet.⁹⁰ Bhattacharya observerar även att sexualitet är ett tabuämne i Indien, speciellt kvinnors sexualitet som generellt sett uppfattas som icke-existerande. Det försvårar för kvinnor och transmaskulina personer när de möts med sina egna känslor samt när de önskar tala om dem.⁹¹ Hen observerar, precis som Jain och Dutta, att NALSA-domen tenderar att föredra transfeminina personer och ignorerar den specifika och sårbara situation som transmaskulina personer befinner sig i.⁹²

3.3 Begreppet transperson

Den sista kategorin inom forskningen handlar hur begreppet transperson förstås i en vidare kontext. I antologin *Transgender Rights* diskuterar statsvetaren Paisley Currah

⁸⁸ Agrawal, 1997, s. 287.

⁸⁹ Agrawal, 1997, s. 292.

⁹⁰ Bhattacharya, Sutanuka, ”A Love That Dare Not Speak Its Name: Exploring the Marginalized Status of Lesbians, Bisexual Women, and Trans-men in India”, *Asian Journal of Women’s Studies*, Vol. 20, No. 3, 2014, s. 107

⁹¹ Bhattacharya, 2014, s. 108.

⁹² Bhattacharya, 2014, s. 112.

begreppet transperson, både i bokens introduktion och i sitt egna kapitel; *Gender Pluralisms under the Transgender Umbrella*. Vid övervägande av vad begreppet transperson betyder uttrycker Currah att begreppet främst används för individer vars genusidentitet och genusuttryck inte överensstämmer med sociala förväntningar av det kön de blev tilldelade vid födseln.⁹³ Det är ett paraplybegrepp för genusvarierade personer.⁹⁴ Hen uppmärksammar att begreppet erbjuder både politiska möjligheter och risker. Försök att beskriva eller definiera en grupp människor eller en uppsättning praktiker innebär alltid en fara att felrepresentera dem. Förvrängda representationer kan leda till vilseledande åtgärder. Det här går att koppla till vad Jain och Dutta konstaterade om NALSA-domen. Däremot var deras kritik mer inriktad på den restriktiva karaktären av begreppet transperson, något som Currah inte applicerar på det begreppet. För hen uppfattas transperson som ett brett begrepp, vilket också kan ha sina konsekvenser. Ett sådant begrepp har en tendens att dölja skillnader mellan genusvarierade personer och riskerar att antyda en gemensam identitet som väger mer än olikheter enligt andra skiljelinjer. Currah är dock tydlig med att begreppet har en positiv verkan, genom att till exempel samla människor som tror på individens rätt att själva bestämma sitt genus utan rädsla och stigmatisering. Begreppet fungerar som en kollektiv identitet, inom vilken den gemensamma strävan efter rättvisa och jämlikhet är mer betydelsefull än skillnaderna dessemellan.⁹⁵

Currah diskuterar dessutom hur transpersoner förstås av andra i samhället, bland annat om hur diskurser om homosexualitet har påverkat diskurser om transpersoner. Allmänheten är mer mottagliga till homosexualitet när det uppfattas som medfött, och inte som ett individuellt val.⁹⁶ Förespråkare inom transrörelsen tenderar att använda samma diskurs, genom att påstå att biologiskt kön är föränderligt, men att genusidentitet och även dess uttryck är något oföränderligt som bestäms vid en tidig ålder.⁹⁷

Aniruddha Dutta har bidragit med en till relevant artikel. Tillsammans med Raina Roy tar sig Dutta an begreppet transperson i Indien från ett postkolonialt perspektiv. De

⁹³ Currah, Paisley, "Introduction", i Currah, Paisley, Juang, Richard M. & Minter, Shannon Price (red.), *Transgender Rights*, University of Minnesota Press, Minneapolis, 2006:a, s. xiv.

⁹⁴ Currah, Paisley, "Gender Pluralisms under the Transgender Umbrella", i Currah, Paisley, Juang, Richard M. & Minter, Shannon Price (red.), *Transgender Rights*, University of Minnesota Press, Minneapolis, 2006:b, s. 4.

⁹⁵ Currah, 2006:a, s. xv.

⁹⁶ Currah, 2006:b s. 14.

⁹⁷ Currah, 2006:b, s. 18.

är uppmärksamma om att förståelsen om transperson som en utvidgande kategori för alla genusvarierade praktiker och identiteter riskerar att reproducera koloniala former av kunskap produktion och att överskugga andra epistemologier av genus och sexuell variation.⁹⁸ Dutta och Roys argument fungerar som ett komplement till Currahs diskussion om hur breda begrepp riskerar att homogenisera och överskugga skillnader inom kategorin. De menar att begreppet kan vara problematiskt på grund av sitt ursprung, speciellt när det appliceras i en ny kontext utan att överväga relevans och betydelse. I relation till det förklarar de att konceptet sexuell identitet inte finner samma koppling i Sydasiens som det gör i väst, då det inte beaktar möjligheten av beteendemässiga sexuella begär som inte sammankopplar samkönade praktiker med specifika former av identiteter. Denna åtskillnad som görs mellan det homosexuella subjektet och det heteronormativa samhället passar inte nödvändigtvis in på den Indiska kontexten, då den suddar ut samkönade praktiker som återfinns inom heteronormativa sociala formationer och där individerna sällan urskiljer sig som homosexuella. De kopplar detta till personer inom kothi/hijra spektrumet som har hittat sätt att feminisera sig själva utan att det betyder självidentifiering med kvinnlighet.⁹⁹ Duttas och Roys huvudargument är att kravet om en enskild och konsistent identifiering för att få tillgång till rättigheter och medborgarskap bör ifrågasättas, för att inte suddas ut de identiteter som hamnar utanför de primära binärutmanande praktikerna och de individer med flerfaldiga och osammanhängande identiteter.¹⁰⁰

Min egen studie kan placeras nära Jains, Duttas och Boyces forskning, eftersom vi har liknande syften och material. Den största skillnaden är att min studie undersöker den senaste rättsliga utvecklingen, eller snarare de senaste *försöken* till rättslig utveckling, alltså lagförslagen från parlamentet. Det betyder att avsändaren som är under granskning också är annorlunda, då de tre författarna undersökte högsta domstolens ställning i frågan, medan den här studien har för avsikt att undersöka parlamentet. Dutta och Roy, samt Currah, resonerar kring begreppet transperson och dess konsekvenser. På grund av mitt syfte, material och teori hamnar min studie inom det här området. Med queerteorin som utgångspunkt kan jag eventuellt medföra ytterligare resonemang.

⁹⁸ Dutta, Aniruddha, & Roy, Raina, "Decolonizing Transgender in India: Some Reflections", *Transgender Studies Quarterly*, Vol. 1, No. 3, 2014, s. 321.

⁹⁹ Dutta & Roy, 2014, s. 330.

¹⁰⁰ Dutta & Roy, 2014, s. 334.

4 Analys

Det här avsnittet följer min analys. Metod och teori appliceras parallellt under analysens gång. Lagförslagen analyseras var för sig, för att sedan diskuteras tillsammans i metodens sista steg. Metodens fyra första steg är identifiering av problemframställning, bakomliggande antaganden, effekter på subjekt, och tystade problematiker. I det femte steget sammankopplas de fyra tidigare för att tillåta reflektion över vad som hade förändrats om problemframställningen var annorlunda. De olika stegen följer i ordning, men ibland blir det bli relevant att resonera om två steg samtidigt. Jag använder alltså Bacchis metod för att dekonstruera problemkonstruktionerna i materialet.¹⁰¹ För att värdera och diskutera problemframställningarna används Butlers queerteori.

4.1 The Rights of Transgender Persons Bill 2014

Bacchis metod börjar med att fråga materialet vad som anses vara ”problemet”.¹⁰² Vid en första anblick kan det första lagförslaget, från 2014, se ut som som att det inte innehåller någon problemframställning, men med grund i Bacchis metod förstår vi att framställningarna många gånger är implicita.¹⁰³ Genom att läsa mellan raderna kan betydelseerna av påståenden bli synliga. Dessutom anger det här lagförslaget en slutkommentar med orsaker till varför ett lagförslag anses behövligt, vilket hjälper till att förtydliga problemframställningen.¹⁰⁴ Så vad är det egentligen som framställs som problemet för transpersoners tillgång till rättigheter i Indiens samhälle, enligt lagförslaget? Det finns ett fåtal språkliga formuleringar som identifierar samhällets intolerans som problemet. Ett exempel kan vara definitionen som erbjuds för ’barriär’; ”(...) any factor including attitudinal, cultural, economic, institutional, political, religious, social or structural factors which hampers the full and effective participation,

¹⁰¹ Bacchi, 1999, s. 51.

¹⁰² Bacchi, 1999, s. 2.

¹⁰³ Bacchi, 1999, s. 1.

¹⁰⁴ The Rights of Transgender Persons Bill, 2014, s. 16.

of transgender person in society".¹⁰⁵ Enligt Bacchi kan problemframställningar innehålla både idéer om bekymmer och orsaker.¹⁰⁶ I denna definition kan vi finna båda versionerna. Bekymret är transpersoners svårigheter att delta i samhället, medan orsakerna till det anses vara samhällseliga faktorer. Däremot är det inte den bild av problemet som framställs i resterande delar av lagförslaget. I början av texten yttras det att lagförslaget är till för att säkra allomfattande utveckling av transpersoner.¹⁰⁷ Hur bör det tolkas? På ett sätt lägger de ansvaret på transpersoner, men samtidigt är det statens ansvar att se till att detta åstadkoms. Huvudpoängen, som jag vill uttrycka, är att problemet attribueras transpersonerna. Det är transpersoner som behöver utvecklas, inte samhället. Senare nämns att statens bör vidta åtgärder för att säkerställa respekt för olikhet, samt acceptans av transpersoner som en del av mänsklig mångfald.¹⁰⁸ Olikheten hos transpersoner ses alltså som grunden till problemet, som i lagförslaget anses skapa negativa attityder hos andra.

Under en annan rubrik, där den lokala regeringens uppgifter räknas upp, diskuteras informationskampanjer. Det är här vi finner de mest tydliga ordvalen och påståendena som får läsaren att tolka problemet som transpersonerna själva. Kampanjerna ska ha som mål att öka förståelsen av trans som ett mänsklig tillstånd, och bekämpa stereotyper och fördomar i samhället. De följer upp detta med att kampanjerna ska främja värderingar om inkludering, tolerans och empati. Det kan lätt uppfattas som positivt och det är något som jag inte kommer att värdera, utan frågan blir istället vilken problemframställning som finns i ordvalen? Ordval som tolerans och empati pekar på att problemet ligger hos transpersonerna. Fokus förskjuts från strukturerna som diskriminerar till personerna som blir diskriminerade. De går emot normerna, vilket kräver empati och tolerans från majoritetsbefolkningen. Jag skulle påstå att det finns ett toleransperspektiv i problemframställningen, där det normativa samhället har som uppgift att tolerera normbrytarna. "Vi och dem"-perspektivet blir också synligt. Bacchi har uppmärksammat att det inte är ovanligt med dessa typer av problemframställningar inom antidiskrimineringslagstiftning. Hen menar att sådan lagstiftning tenderar att konstruera klassifikationer av identiteter som på något sätt är "mindre än" den outtalade

¹⁰⁵ The Rights of Transgender Persons Bill, 2014, s. 2.

¹⁰⁶ Bacchi, 1999, s. 4.

¹⁰⁷ The Rights of Transgender Persons Bill, 2014, s. 1.

¹⁰⁸ The Rights of Transgender Persons Bill, 2014, s. 3.

normen. Objekten för diskriminering ligger i fokus och bidrar till idéer om varför dessa människor ses som annorlunda. Det betyder inte att sådan lagstiftning ska överges, men en omvändning av problemet skulle vara att föredra.¹⁰⁹ I slutkommentaren nämns svårigheter som transpersoner behöver hantera, däribland rädsla, skam, depression, självmordstendenser, dysfori och social stigmatisering.¹¹⁰ Härmed läggs problemet på transpersoner ännu en gång. Det är deras känslor och normbrytande beteende som både orsakar problemet och som är av bekymmer.

Jag skulle även vilja förklara hur idéer om positiv diskriminering påverkar den här bilden av transpersoner som ett problem. I lagförslaget definieras 'rimliga anpassningsåtgärder' som ett sätt att säkra transpersoners åtnjutande av mänskliga rättigheter och friheter under likvärdiga villkor med andra.¹¹¹ En av dessa anpassningsåtgärder som uttryckligen nämns i lagförslaget är så kallade reservationer. Reservationer kan förstås som kvotering. Den lokala regeringen ombeds reservera minst två procent av platserna i en skolklass och på en arbetsplats åt transpersoner.¹¹² Bacchi anser att sådana åtgärder framställer "målen" för sådan behandling som problemet, på grund av deras förutsatta bristande kunskaper och initiativ.¹¹³

Härnäst kommer fråga två att hanteras; vilka förutsättningar eller antaganden ligger till grund för denna representation?¹¹⁴ När transpersonerna framställs som problemet används en diskurs om missgynnande. Transpersoner blir missgynnade på grund av sin normbrytande identitet och blir därför offer i en viss mening. De görs till offer som resten av samhället uppmuntras känna empati för. Problemframställningen fokuserar alltså på de missgynnade offren och inte på de privilegierande maktrelationerna som missgynnar. Vid flera tillfällen i texten nämns transpersoners olikhet jämfört med något implicit antagande, en bakomliggande norm.¹¹⁵ Jag tolkar det som att lagförslaget antar att strukturer och attityder är missgynnade och motsträvande för transpersoner *på grund* av deras olikhet från resten av samhället. Även om det antas finnas missgynnande strukturer, så är det ändå transpersonernas olikhet som diskuteras.

¹⁰⁹ Bacchi, 1999, s. 95.

¹¹⁰ The Rights of Transgender Persons Bill, 2014, s. 16.

¹¹¹ The Rights of Transgender Persons Bill, 2014, s. 3.

¹¹² The Rights of Transgender Persons Bill, 2014, s. 7.

¹¹³ Bacchi, 1999, s. 101.

¹¹⁴ Bacchi, 1999, s. 13.

¹¹⁵ The Rights of Transgender Persons Bill, 2014, s. 3.

Antagandet om att transpersoner är annorlunda innebär ett ytterligare antagande om vad som är "normalt". Enligt mig kan vi förstå det "normala" i problemframställningen som det heteronormativa och tvåkönskonstruerade samhället. Butler anser att samhällets obligatoriska heterosexualitet kräver att genus konstrueras i en binär relation, där den maskulina termen skiljs från den feminina termen.¹¹⁶ Normer om en begriplig identitet återskapas genom koncept som genus, kön och sexualitet.¹¹⁷ Transpersoner kliver ofta utanför denna ram, och när de gör det uppfattas de som obegripliga. Dessa obegripliga genus motarbetas och bestraffas inom den heteronormativa matrisen.¹¹⁸ Antagandet är alltså att transpersoners genusidentiteter är obegripliga inom samhällets heteronormativitet, vilket har lett till att de har bestraffats av heteronormativa strukturer och fientlig behandling, och är därmed offer som bör tolereras av den "normala" majoriteten av samhället.

Bacchis tredje fråga är: vilka effekter produceras av framställningen? Två underfrågor blir som kan ställas är hur subjekten framställs och vem som drar nytta av framställningen.¹¹⁹ Effekterna av att framställa transpersoner som problemet blir många. Transpersoner framställs som en homogen grupp på grund av sin position som målen för lagförslaget och kravet på en lättförståelig gruppidentitet. Med bakomliggande antaganden om ett heteronormativt samhälle, blir de identifierade som undantag till normen. Ett "vi och dem" framställs och de avvikande skapas genom att sättas i kontrast till de normala och det är de normala som får avgöra i vilken utsträckning de avvikande ska tolereras. Begriplighet och obegriplighet kan endast förstås i relation till varandra.¹²⁰ Risken för att transpersoner som subjekten i problemframställning blir representerade på ett problematiskt sätt är stor, eftersom det enda sättet att förklara dem på är att skilja dem från normen. Däremot så är den definition som formulerats i lagförslaget en av de bättre förståelserna av transpersoner. I lagförslaget definieras transpersoner som:

(...) a person, whose gender does not match with the gender assigned to that person at birth and includes trans-men and trans-women (whether or not they have undergone sex reassignment surgery or hormone therapy or laser therapy etc.), gender-queers and a

¹¹⁶ Butler, 2006, s. 31.

¹¹⁷ Butler, 2006, s. 23.

¹¹⁸ Butler, 2006, s. 190.

¹¹⁹ Bacchi, 1999, s. 13.

¹²⁰ Butler, 2006, s. 23.

number of socio-cultural identities such as — kinnars, hijras, aravanis, jogtas etc.¹²¹

Det betyder att definitionen lämnar plats för både transfeminina och transmaskulina identiteter, oberoende på deras kroppsliga utseende eller funktion. De nämner även 'gender-queer', som i en vid uppfattning betyder personer som inte tror på tvåkönsnormen och identifierar sig utanför det binära systemet. Av störst betydelse är att personernas genus inte överensstämmer med deras tilldelade genus vid födseln. Det finns en del att diskutera angående den här definitionen. Det är generellt sett en definition öppen för möjligheter, men den är inte oproblematisk. Definitionen har inte i åtanke personer som faktiskt identifierar sig med sitt förutbestämda genus, men som inte antar genusuttryck som överensstämmer med den heterosexuella matrisen. När Paisley Currah försöker ge en definition till transperson förklarar hen det som individer vars genusidentitet eller uttryck inte överensstämmer med de sociala förväntningarna av deras tilldelade genus vid födseln.¹²² Genom att ställa dessa definitioner mot varandra blir bristerna i lagförslagets definition tydligare. Lagförslaget framställer genus och dess tillhörande beteende som något mer bestämt, då det till skillnad från Currahs definition inte nämner samhälleliga förväntningar. Enligt Butler är idén om ett inre naturligt genus en fabrikation; en fantasi som visar sig på kroppens yta. Genus produceras som sanning genom en diskurs om en grundande och stabil identitet.¹²³ Genom att framställa genus som något givet, förstärker lagförslaget den här diskursen. Personer anses kunna ändra genus, men genus i sig förstås som något sant och naturligt, vilket blir en motsättning.

Enligt Butler blir diskursen förtryckande när den kräver att de talande subjekten deltar i detta förtryck för att kunna kommunicera. Subjektet måste ta för givet sin egna obegriplighet.¹²⁴ Den rådande diskursen tillåter inte en definition som inte gör starka åtskillnader mellan transpersoner och genusnormativa personer. Det blir oerhört svårt att definiera en transperson utan att trycka på skillnaderna gentemot normen, i det här fallet kategorierna "man" och "kvinna". Det betyder att försök att definiera transpersoner alltid kommer att ha förtryckande effekter, speciellt när den som definierar och kategoriserar är i en maktposition på grund av sin genusnormativa

¹²¹ The Rights of Transgender Persons Bill, 2014, s. 3

¹²² Currah, 2006:a, s. xiv.

¹²³ Butler, 2006, s. 186.

¹²⁴ Butler, 2006, s. 157.

identitet.

Problemframställningen skapar maktrelationer, inom vilken de normativa bestämmer vilka de avvikande offren är. Det är alltså de normativa som vinner på en sådan här problemframställning. Självidentifiering diskuteras inte i lagförslaget, vilket gör att definitionen som framställs är det enda resonemanget kring identitet som finns. Bacchi har själv uppmärksammat hur medlemmar av målgrupper tvingas välja en fästpunkt, en identitet, från en kort lista av alternativ inom den här typen av problemframställningar. Vid diskussioner om rättigheter medföljer krav på identitetskategorier, och dessa är lättförståeliga kategorier som sällan lägger någon uppmärksamhet vid att personers liv inte är levda inom tydliga kategorier.¹²⁵ Det är speciellt problematiskt om vi utgår från Butlers uppfattning om att heterosexualitet sätter upp normativa positioner som många gånger är omöjliga att förkroppsliga.¹²⁶ Få individer kommer någonsin kunna leva sina liv i enlighet med heteronormen. De som görs obegripliga inom ramen tvingas in i kategorier som endast kan förstås i opposition till normen.

Bacchi menar att de som sätter upp kategorierna och definierar vad problemet är sällan får någon uppmärksamhet. Det är dem som är talarna, som kategoriserar och gör jämförelser, vilket innebär att de är i en maktposition. Som talare kan de distansera sig från processen. De kan framställa en sida av jämförelsen som avvikande, medan de inrättar sin egna position som den osynliga bakgrundsnormen. Det är också talarna som är ansvariga för lösningar. En ”vi och dem”-problemframställning rättfärdigar ett missgynnande som vi (majoriteten) vill påtvinga på oss själva för att gynna dem (minoriteten). Det gör att åtgärderna blir en förmån, inte en rättighet. Detta perspektiv lämnar dock valet av åtgärder och tidsramen för dessa åtgärder i majoritetens händer.¹²⁷ Transpersonerna tillges dessa förmåner och åtgärder i lagförslaget inte för att de redan bör erhålla dem, utan för att majoriteten väljer att gynna dem.

Problemkonstruktioner påverkar vad som förstås som möjligt och omöjligt, vad som är önskat och oönskat.¹²⁸ Det är här som det fjärde steget i metoden kommer in, som kräver reflektion över vilka delar av problemet som inte tas upp på grund av

¹²⁵ Bacchi, 1999, s. 102.

¹²⁶ Butler, 2006, s. 166.

¹²⁷ Bacchi, 1999, s. 102.

¹²⁸ Bacchi, 1999, s. 3.

problemframställning.¹²⁹ Om en först tittar på subjekten i problemframställningen, så bör det noteras att alla de sociala och kulturella identiteterna som berörs i lagförslaget definition är transfeminina. Det är också viktigt att nämna att det maskulina pronomen används för att referera till transpersoner.¹³⁰ Jag tolkar det som att transfeminina identiteter är subjekten i lagförslaget, till skillnad från de transmaskulina, även om transmän nämns vid ett tillfälle. De transfeminina identiteterna uppfattas dock som män i en viss mening, så de benämns fortfarande med ett maskulint pronomen. Att använda ordet ”han” i ett lagförslag som berör transpersoner är i sig självt en förvillelse, samtidigt som det synliggör bakomliggande tankar om att transfeminina personer i Indien är män i grunden. I slutkommentaren sammansmälter begreppet transperson med begreppet hijra, för att till slut endast syfta på hijrabefolkningen.¹³¹ Problemframställningen syftar alltså på hijrapersoner och fåtalet andra transfeminina subjekt, samt de som identifierar sig utanför tvåkönsnormen, medan transmaskulina identiteter undångöms.

Dutta noterar att NALSA-domen hade samma effekter, med fokus på hijra befolkningen och ingen riktig representation av transmaskulina personer. Domen, likt lagförslaget, går från en bred till en snäv definition.¹³² Både Jain och Bhattacharya diskuterar samma problem.¹³³ Det är speciellt oroande när en tar i beaktande vad Bhattacharya säger om transmaskulina personer i det heteronormativa samhället. Enligt hen blir transmaskulina personer, som tidigare förstås som ”kvinnor”, utsatta för dubbel marginalisering på grund av patriarkala maktrelationer och heteronormativa regleringar.¹³⁴ Jain klargör att transmaskulina personer inte har haft samma historiska och kulturella position i Indien, och när de klumpas ihop under en kategori som förstås i relation till hijras och transfeminina personer går en miste om de specifika identiteterna, behoven och önskemålen hos dessa personer.¹³⁵ Bacchi förklarar att när fokus hamnar på målgrupper krävs kategorisering av dessa identiteter för att kunna bestämma vilka det rör sig om. Det innebär att likheter centreras inom kategorierna och olikheter flyttas

¹²⁹ Bacchi, 1999, s. 2.

¹³⁰ The Rights of Transgender Persons Bill, 2014, s. 10.

¹³¹ The Rights of Transgender Persons Bill, 2014, s. 16.

¹³² Dutta, 2014, s. 226.

¹³³ Bhattacharya, 2014, s. 112; Jain, 2017, s. 57.

¹³⁴ Bhattacharya, 2014s. 107.

¹³⁵ Jain, 2017, s. 66.

åt sidan.¹³⁶ Likheten är deras normbrytande genusidentifiering, resterande skiljelinjer ignoreras för att behålla förståelsen av en enhetlig kategori.

Jag vill även uppmärksamma att sexualitet inte lämnas något utrymme inom problemframställningen. Att ignorera en sådan viktig aspekt som sexualitet kan tolkas som ett medvetet beslut. Varför har det utelämnats från problemframställningen? Jain förklarar att NALSA-domen måste ses som en följd av Koushal-domen, som återinförde Section 377.¹³⁷ Det kan innebära att lagförslagen också kan ha påverkats av Koushal. Frågor om hur transpersoner rättigheter bör tolkas i relation till Section 377 undviks för att det inte ska bli en stoppkloss för lagförslagets framgång. Det kan handla om pragmatiska skäl. Genom att skilja på normbrytande genusidentitet och normbrytande sexualitet kan det förra lättare få ett godkännande.

Det är dock enligt Boyce problematiskt att inte uppmärksamma kopplingen mellan sexuell läggning och genusidentitet.¹³⁸ De är inte nödvändigtvis sammanlänkande för individen, men samhälleligt har de en associerad betydelse. Det har sin grund i den heterosexuella matrisen. Tvåkönsnormen som står bakom förståelser av genus blir nödvändig inom den obligatoriska heterosexualiteten.¹³⁹ Sexualitet är alltså starkt kopplat till genus. Det är praktiskt taget omöjligt att förstå det ena oberoende av det andra. Kopplingen mellan sexualitet och genus har tagit sig i uttryck i utnyttjandet av Section 377. Bhattacharya framhåller att Section 377 tidigare har använts av polisen, medier, närstående till transpersoner och samhället i stort för att trakassera, diskriminera, utpressa och frysa ut transpersoner.¹⁴⁰ När lagförslaget lämnar kopplingen mellan sexualitet och genus ouppmärksammat ignoreras problematiker som kan uppstå och motverka lagförslagets syfte.

Problemframställningens fokus på transpersonerna som problemet, förstått tillsammans med toleransperspektivet, osynliggör maktrelationerna och normerna som står till grund till uppfattningen av transpersoner som avvikande. Normerna bör i alla fall nämnas, för att inte utsätta transpersoner för ännu mer marginalisering. Om bakomliggande tankesystem inte får någon uppmärksamhet finns ingen möjlighet till ifrågasättande.

¹³⁶ Bacchi, 1999, s. 102.

¹³⁷ Jain, 2017, s. 51.

¹³⁸ Boyce, 2015, s. 50.

¹³⁹ Butler, 2006, s. 31.

¹⁴⁰ Bhattacharya, 2014, s. 112.

4.2 The Rights of Transgender Persons Bill 2015

Lagförslaget från 2015 använder sig av liknande problemframställning som det tidigare. Redan i första meningen uttrycks att lagförslaget är till för att säkra allomfattande utveckling av transpersoner.¹⁴¹ Det är transpersoner som bör utvecklas, inte samhället. Som jag nämnt tidigare anser Bacchi att maktinnehavarna, de som har privilegiet att kategorisera, gör sig själva frånvarande från problemframställningen.¹⁴² Problemet förstås som de andras ”olikhet”, inte den bakomliggande normen. Direkta jämförelser görs mellan transpersoner och ”den generella befolkningen”, vilket förtydligar framställningen.¹⁴³ I det här lagförslagen definieras ’stigma mot transpersoner’ som nedvärdering och negativa attityder av transidentifierade eller genusvarierade personer.¹⁴⁴ Det finns ingen diskussion om varför stigmatisering uppstår, förutom förståelsen av transpersoner som avvikande. Lagförslaget använder samma ordval i relation till informationskampanjer som i det från 2014. Begrepp såsom tolerans, empati och respekt för olikhet används. Ordet ’sensibilisering’ används även flera gånger.¹⁴⁵ Sensibilisering kan förstås i det här sammanhanget som att öka empati och kunskap åt ett visst problem, i det här fallet transpersoner. Idén är alltså att den normativa befolkningen måste genomgå sensibilisering för att tolerera transpersonernas normbrytande beteende.

En skillnad i det här lagförslaget är att klassificeringen ’backward class’ kopplas till transpersoner.¹⁴⁶ Det är en kategori som är ämnad att erbjuda skydd under grundlagen. Regeringen använder kategorin för att identifiera grupper som är speciellt missgynnade, både socialt och gällande utbildning, för att säkra deras utveckling genom specifika åtgärder. Jain menar att denna klassificering placerar transpersoner bland andra sårbara och marginaliserade grupperna i samhället, och att det kan få konsekvenser. Kategorin har tidigare syftat på klasser, och genom att behandla transpersoner som en ’backward class’ dras en parallell mellan klass och genus.¹⁴⁷ Att

¹⁴¹ The Rights of Transgender Persons Bill, 2015, s. 1.

¹⁴² Bacchi, 1999, s. 102.

¹⁴³ The Rights of Transgender Persons Bill, 2015, s. 7.

¹⁴⁴ The Rights of Transgender Persons Bill, 2015, s. 4.

¹⁴⁵ The Rights of Transgender Persons Bill, 2015, s. 14.

¹⁴⁶ The Rights of Transgender Persons Bill, 2015, s. 13.

¹⁴⁷ Jain, 2017, s. 21.

likna de två kategorierna kan leda till misstolkningar av genusvarierade identiteter som en egen klass. Jag skulle även vilja påstå att klassificeringen stärker uppfattningen av transpersoner som offer. Det vill säga att problemframställningen fokuserar på offren och inte på ”gärningspersonerna”, så att säga. Det tillåter för fortsatt patologisering, genom att lägga fokus på avvikande beteende. Uppfattningar om transpersoner som abnormala, förstärks genom att klassificera dem som en egen klass,

Då problemframställningen är uppbyggd på liknande sätt som i det tidigare materialet, kan vi anta att liknande bakomliggande föreställningar återfinns i detta. I stället för att upprepa samma resonemang, väljer jag att fokusera på ett annat antagande i det här lagförslaget som går att hitta i båda. Det bakomliggande antagandet är att transpersoner som en grupp har en homogen social position på grund av deras normbrytande genusidentiteter och uttryck. Det beaktas inte att det kan finnas andra skiljelinjer och typer av förtryck som påverkar deras position, som till exempel klass, sexualitet, och könsmaktsordningens påverkan på en persons tidigare tilldelade genus. Reddy menar att transpersoner har olika moraliska, religiösa, ekonomiska, politiska och kulturella positioner. Genom att försöka ge dem ett gemensamt narrativ som det tredje genuset undångöms skillnader för att se dem utifrån endast en identitetsmarkering.¹⁴⁸ Ett intersektionellt perspektiv skulle vara positivt för att utveckla ett mer övergripande skydd. Currah har också resonerat kring homogeniserande kategorisering, och enligt hen finns det både risker och möjligheter. När en beskriver eller definierar en grupp människor blir risken att felrepresentera dem anmärkningsvärd. Begreppen kan, som vi har sett i lagförslagets problemframställning, dölja skillnader inom gruppen och uppmuntra en förståelse av gruppen som en sammanhängande identitet. Currah anser dock att det finns värde i att samla människor under ett övergripande begrepp för att uppnå ett gemensamt mål.¹⁴⁹

Om vi går vidare för att titta på effekterna som problemframställningen har på subjekten, så kan vi se att det här lagförslaget innehåller samma definition av transperson som i det från 2014. Det görs dock ett tillägg; en transperson ska ha möjligheten att välja om hen vill identifiera sig som ”man”, ”kvinna” eller ”transperson”, oavsett om hen har genomgått kroppsliga förändringar, med hjälp av

¹⁴⁸ Reddy, 2005, s. 205.

¹⁴⁹ Currah, 2006:a, s. xv.

exempelvis hormoner eller kirurgiska ingrepp, eller inte.¹⁵⁰ Det innebär att till skillnad från det förra lagförslaget verkar självidentifiering möjlig. Det motsägs dock i en annan del, där det bestäms att transpersoner ska förklaras som det tredje genuset.¹⁵¹ Dutta uppmärksammade samma problematik i NALSA-domen. Genom att blanda ihop både hijra och transperson med förståelsen om ett tredje genuss försvinner idén om självidentifiering.¹⁵² Reddy har också förklarat att hijrapersoner inte nödvändigtvis ställer sig i opposition till det binära systemet, utan väljer att identifiera sig inom det.¹⁵³ Hijras synlighet inom samhället har lett till förståelsen av dem som förkroppsligandet av det tredje genuset i Indien. Med det menas att deras utseende och gruppsammanhållning, samt religiösa deltagande, gör dem märkbara för andras blickar. Varje *synlig* transperson blir identifierad som hijra och därmed som den tredje dimensionen av genus, vilket reducerar de möjliga genusidentiteterna i samhället till endast tre.¹⁵⁴ Det tredje genuset används för att kategorisera obegripliga genus. Det behöver alltså inte innebära någon utmaning åt det heteronormativa ramverket, utan det är en kategori för de som inte lever upp till den heterosexuella idealen.

Därefter förklaras det att en statlig myndighet ska ha i ansvar att ge ut certifikat på att en person är transidentifierad. Det ska bestämmas av en kommitté innehållande en psykiatriker eller psykolog, social arbetare, två representanter från transrörelsen, och andra offentliga personer som regeringen anser nödvändiga.¹⁵⁵ Det här påståendet gör självidentifiering praktiskt taget omöjlig. Förslaget börjar alltså med att försäkra transpersoners rätt att själva bestämma sin genusidentitet. Senare motverkas detta genom yttrandet att transpersoner bör identifieras som ett tredje genus och en statlig kommitté ska ha dem bedömande makten vid identifieringen. Lagförslaget blir alltså motsägelsefullt ju längre en läser. Som Dutta påpekar kan det försvåra tolkningen och implementeringen av texten om den inte framställer en enhetlig uppfattning.¹⁵⁶

Slutligen måste det dolda i problemframställningen uppmärksammas. Genom att föreslå att en statlig myndighet ska identifiera dessa personer, medförs idén om någon typ av bevisning. Det finns både undagömda antaganden och missade problem inom

¹⁵⁰ The Rights of Transgender Persons Bill, 2015, s. 4.

¹⁵¹ The Rights of Transgender Persons Bill, 2015, s. 5.

¹⁵² Dutta, 2014, s. 232.

¹⁵³ Reddy, 2005, s. 32.

¹⁵⁴ Reddy, 2005, s. 58.

¹⁵⁵ The Rights of Transgender Persons Bill, 2015, s. 6.

¹⁵⁶ Dutta, 2014, s. 225.

det här. Det finns ingen diskussion om vad för bevisning som kan krävas. Det enda tecken på det är det faktum att en psykiatriker eller psykolog ska finnas med i bedömningskommittén. Därmed kan det antas att en psykologiskt bedömning anses vara essentiell, men på vilket sätt? Vad betyder det för bilden av transpersoner att de behöver genomgå ett psykologiskt test för att utgöra om de är ”äkta” transpersoner? För Butler är ”män” och ”kvinnor” politiska kategorier, inte naturliga sanningar.¹⁵⁷ Det tredje genuset måste alltså i denna förståelse också vara det. De tre kategorierna är alla performativt producerade. Butler motsäger sig idén om att det finns en inneboende genusidentitet som är oberoende av själva akten att *utöva* genus. Det betyder att psykologiska tester har lite betydelse för bestämmande av genus.

Om en diagnos är ett krav för att få identifiera sig som trans, påverkar det uppfattningen av transpersoner som sjuka eller abnorma. Både Jain och Dutta uppmärksammar denna konsekvens. Jain menar psykologiska att diagnoser patologiserar genusvarians och på så sätt stärker tvåkönsnormen. Medicinsk kunskap erbjuder ett klimat för att utveckla diskriminerande attityder mot transbefolkningen och inför förståelsen om heteronormativitet som en naturlig sanning.¹⁵⁸ Dutta håller sig på samma spår, och påpekar att krav på psykologiska tester likställer genusvariation med ’gender dysporia’. Modellerna för den psykologiska diagnosen bygger på förståelsen om det binära systemet som givet och att endast linjär identifiering är ”korrekt”. Det bekräftats genom uttryck som ”född i fel kropp”.¹⁵⁹ Om vi utgår från Butlers teori, så uppträder transpersoner sitt genus på ett annat sätt än den heteronormativa förståelsen. Eftersom genus skapas genom sociala uppträdanden betyder det att idén om ett naturligt genus i form av maskulinitet och femininitet används som en strategi för att dölja genusets performativa karaktär. När genus förstås som ett uppträdande öppnar det upp för nya möjliga genusuppsättningar utanför den restriktiva heterosexuella matrisen.¹⁶⁰ Diagnosen används för att dölja vad genus egentligen är, genom att klassa individerna som sjuka.

¹⁵⁷ Butler, 2006, s. 157.

¹⁵⁸ Jain, 2017, s. 65.

¹⁵⁹ Dutta, 2014, s. 232.

¹⁶⁰ Butler, 2006, s. 192.

4.3 The Transgender Persons (Protection of Rights) Bill 2016

The Transgender Persons (Protection of Rights) Bill från 2016 är det senaste lagförslaget och det sista som jag kommer att undersöka. I det här förslaget finner vi ett antal ändringar och tillägg. Om det bidrar till en förändring i problemframställningen kommer att diskuteras framöver. Den första förändringen är lagförslagets inledande mening. I de båda tidigare förslagen stod det att de var ämnade för att säkra allomfattande utveckling av transpersoner, medan i det här lagförslaget anses det vara avsett för att skydda transpersoners rättigheter.¹⁶¹ Det sätter rättigheter i fokus, vilket upprepas senare, när det står att regeringen ska anta nödvändiga åtgärder för att skydda transpersoners rättigheter och intressen.¹⁶² Slutligen har ett sista stycke lagts till för att förklara objekten och orsakerna till varför lagförslaget behövs. Det uttrycks att transbefolkningen är en av de mest marginaliserade grupperna i landet eftersom de inte passar in i de generella kategorierna av genus, alltså ”kvinna” och ”man”. Här kan vi se hur de ”avvikande” personerna ännu en gång framställs som problemet. Därefter tas NALSA-domen upp, som uppmanade parlamentet till att inleda försök till lagstiftning. De tolkar NALSA-domen som att ha förklarat transpersoner som ett tredje genus, och att det krävdes för att säkra deras rättigheter.¹⁶³

Problemframställningen lägger fortfarande fokus på ”offren”. Problemet förstås vara fördomar, orättvisa stereotyper och rädsla för det *okända*. Det finns ett antagande om att ökad empati och vetskap gentemot människors olikheter kommer att tillintetgöra fientlighet. Den dåliga behandlingen av transpersoner ses som en anomali, och problemet förklaras med individuella termer. Med det menar jag att strukturer inte diskuteras och fördomar framställs som något individuellt. Det finns en idé om att diskussion kring skillnader skulle förinta diskriminering och fördomar, vilket Bacchi menar syftar till att dra uppmärksamhet åt den gemensamma mänskligheten hos ”objekten” för fördomar och resten av ”oss”. Hen anser att det innebär att behålla *status*

¹⁶¹ The Transgender Persons (Protection of Rights) Bill, 2016, s. 1.

¹⁶² The Transgender Persons (Protection of Rights) Bill, 2016, s. 4.

¹⁶³ The Transgender Persons (Protection of Rights) Bill, 2016, s. 8.

quo, mångfald och olikhet kan alltid läggas till. Målet blir att erkänna kompetenser hos dessa 'annorlunda' personer och uppmuntra dem att utveckla sina kunskaper.¹⁶⁴

Liknande antaganden finns därmed bakom den här problemframställningen också. Det är tydligt att den heterosexuella matrisen ligger bakom dess formulering av problemet. Det identifieras som en av orsakerna till varför transpersoner blir ett 'problem'. Genom att påstå att ett tredje genus är nödvändigt för att säkra transpersoners rättigheter antas ett antal olika idéer. Det kan handla om uppfattningen om att vi inte når alla transpersoners identiteter genom att endast låta dem identifiera sig som "kvinna" eller "man". Det kan emellertid handla om att inte blanda transpersoner, som inte anses som "äkta" män eller kvinnor, med resterande personer inom dessa kategorier. Det skulle motarbeta främjandet av deras rättigheter, eftersom de inte kan förstås inom kategorierna "man" och "kvinna". På grund av deras obegriplighet kan de inte placeras inom existerande kategorier. Deras genus passar inte in i den binära relationen mellan maskulin och feminin som återskapas genom heterosexuella praktiker. Deras genus har ingen motsats, förutom gentemot begripliga genus.

Det här lagförslaget formulerar en ny definition av transpersoner. Här ses transperson som:

(A) neither wholly female nor wholly male; or (B) a combination of female or male; or (C) neither female nor male; and whose sense of gender does not match with the gender assigned to that person at the time of birth, and includes trans-men and trans-women, persons with intersex variations and gender-queers.¹⁶⁵

Definitionen framställer transpersoner som inkompletta kvinnor eller män. Transidentiteter ses inte som "hela" i sig själva utan någonting fattas. Detta grundar sig idén om att de inte *när upp* till någon av de två alternativen som erbjuds i den heteronormativa matrisen. På så sätt vidmakthåller lagförslaget de fördomar och den diskriminering som det är ämnat att bekämpa. Att se transidentiteter som försök att imitera *originalen* är heteronormativt och sexistiskt. Trans utmanar själva idén om ett *original* eller en naturlig identitet. Många gånger är det just ifrågasättande som driver

¹⁶⁴ Bacchi, 1999, s. 105.

¹⁶⁵ The Transgender Persons (Protection of Rights) Bill, 2016, s. 2.

identifieringen.¹⁶⁶ Definitionen kan mötas med kritiken att alla genus är performativt producerade, vilket betyder att det inte finns något *helt* genus. Transpersoner, precis som sina motparter ”kvinnor” och ”män”, uppträder sitt genus. Inget är mer sant eller helt än det andra utanför den heterosexuella matrisen.

Dutta uttrycker att gränser som sätts upp mellan identiteter bygger starkt på biologisk essentialism, och lägger därmed större värde hos fysiska attribut än självidentifiering. Hen framför ett exempel på detta i form av hijraidentiteten. Det faktum att hijras anses vara ”varken män eller kvinnor” har inte med självidentifiering att göra, utan handlar främst om deras reproduktiva kapaciteter som inte liknas något av de två.¹⁶⁷ Agrawal använder samma argument och förklarar att Indiens samhälle tillåter ett tredje genus endast till priset av en kroppslig förändring. En kroppslig förändring leder en endast till en tredje genusposition, inte till ”kvinna” eller ”man”.¹⁶⁸ Jain påpekar att samma definition återfinns i NALSA-domen, och att det har som konsekvens att placera alla transpersoner inom en ny kategori, nämligen det tredje genuset.¹⁶⁹ Genom att framställa transpersoner på det här viset lyckas lagförslaget förhindra självidentifiering, placera alla transpersoner inom den tredje genuskategorin, och uppmuntra till en biologiskt förståelse av genusidentiteter.

Det är värt att notera att definitionen även kan uppfattas som att finna mer likhet med en definition för intersexpersoner. Currah definierar intersex som en mängd olika medfödda tillstånd där en person har varken den typiskt manliga eller kvinnliga anatomin. En intersexperson kan alltså uppfattas likt definitionen för transpersoner i lagförslagen som ”varken man eller kvinna” och ”både man och kvinna”. Det är inte för att säga att lagförslagets definitionen är passande för intersexpersoner, endast att den har större likhet med det begreppet. Intersex nämns dock redan i definitionen, så det skulle vara osannolikt om det är dess mening.

Under kapitlet ”Erkännande av transpersoners identitet” uttrycks till en början att individer har en rättighet att erkännas som transpersoner. Därefter förklaras det att de har rättigheten att själva bestämma sin genusidentitet. Motsägelsefullt följs detta upp med en förklaring av processen för erkännande och de nödvändiga dokument som de

¹⁶⁶ Butler, 2006, s. 168.

¹⁶⁷ Dutta, 2014, s. 229.

¹⁶⁸ Agrawal, 1997, s. 292.

¹⁶⁹ Jain, 2017, s. 59.

bör tillhandahålla. En kommitté anses nödvändig för att bedöma och kontrollera erkännandet av identiteter, och inom denna kommitté ska minst en psykiatriker eller psykolog finnas. Rekommendationerna från kommittén blir basen för den genusidentitet som personen erbjuds.¹⁷⁰ Det här skulle betyda att transpersoner måste *bevisa* sin identitet. Dutta varnar för att detta kan öppna upp för olika typer av krav på olika identitetsmarkeringar för att utöva kontroll, genom exempelvis sätta upp krav på kroppslig förändring.¹⁷¹

Det verkar också finnas en del förvirring angående om dessa personer endast kan få identifieringen transperson, eller om de så att säga kan *byta* genus. Ett certifikat uttrycks som ett bevis för erkännande av *hans* identitet som en *transperson*. Det är viktigt att vara uppmärksam på vilka pronomen som används för att referera till transpersoner. Fokus ligger på transfeminina personer och eftersom de inte anses som ”riktiga” kvinnor används det manliga pronomen. De anses dock inte vara män heller, vilket gör att det framhålls att de bör identifieras som transpersoner. Därefter tas idén om att en transperson kan ändra identitet och därmed få en ny bedömning upp, vilket indikerar att certifikaten inte endast kan ge identiteten transperson.¹⁷² På grund av de motsägelsefulla formuleringarna är det svårt att förstå vad intentionen egentligen är, och som Dutta har uttryckt tidigare kan det ha negativa effekter på implementeringen av åtgärder.

Problemframställningen utelämnar diskussion om hur vissa personer inte nödvändigtvis kan eller vill klassa sig själva som en transperson. Exempelvis en man som identifierar sig som ”man”, men som föredrar vissa uppfattat feminina handlingar och uttryck. En man kan också vid ett tillfälle i sitt liv inta ”en manlig position” och vid ett annat ”en kvinnlig position”. Som Reddy observerat finns det förståelser av genusidentiteter som grundar sig i mycket annat än kroppsliga konfigurationer, däribland kotis. Många av dem anser sig vara män, men intar ett påstått feminint beteende under vissa sammanhang.¹⁷³ Det jag vill betona är att genusuttryck överhuvudtaget inte tas upp i något av lagförslagen. Om genusuttryck inte framställs som en möjlighet, blir idén om genusidentitet direkt förstådd som sammankopplad med

¹⁷⁰ The Transgender Persons (Protection of Rights) Bill, 2016, s. 3.

¹⁷¹ Dutta, 2014, s. 234.

¹⁷² The Transgender Persons (Protection of Rights) Bill, 2016, s. 3.

¹⁷³ Reddy, 2005, s. 15.

sitt tillhörande genusuttryck, eller som att genusidentitet och genusuttryck är en och samma sak. Alltså om genusuttryck inte framställs som att existera obundet från genusidentitet, så förstås de som att de korrelerar med varandra. Enligt Butler är faktiskt identitet och uttryck samma sak. Det finns ingen genusidentitet utan genusuttryck. Det är själva uttrycket, uppträdandet, som skapar idén om ett genus.¹⁷⁴ Det är dock implicit antaget att genusidentitet existerar i lagförslagen, det finns sanna och inre genus. Om uttrycket av genus inte får någon plats i problemframställningen, antas det finnas sanna genus med tillhörande egenskaper och uppträdanden. De som antar andra uppträdanden än de som är heteronormativt inrättade, måste därmed ha en annan genusidentitet.

Alla lagförslaget är också helt tysta om hur textens innehåll kommer att fungera tillsammans med andra redan existerande lagar. Vad händer för transpersoner när en bestämmelse utgår från den binära modellen och är könsbestämd? Inget av lagförslagen nämner Section 377 och hur de förhåller sig till kriminaliseringen av homosexualitet. Bestämmelsen förbjuder sex som inte är mellan två personer av *motsatt* genus. Genom att erkänna ett tredje genus kompliceras denna förståelse.

4.4 Reflektion över alternativ

”Vad är problemet?”-metoden utmanar idén om att ökad uppmärksamhet riktad mot ett ”problem” automatiskt skulle innebära en framgång. Enligt Bacchi beror det på hur problemet framställs.¹⁷⁵ Jag vill börja den här delen av analysen med att påminna om hur svårt det är att förflytta sig utanför den rådande diskursen i ett sådant sammanhang som ett lagförslag. Avsändarna försöker att använda språket för att uppnå förändring samtidigt som de tvingas formulera sig inom en diskursiv ram utgjord av traditioner, religion och politiska institutioner.¹⁷⁶ Butler har också uttryckt att det finns förtryckande diskurser som tvingar människor att ta för givet de förtrycktas obegriplighet.¹⁷⁷ Det är alltså väldigt svårt att diskutera och definiera transidentiteter utan att klargöra deras obegriplighet gentemot normen. Det här är dock en värderande analys, vilket betyder att jag ställer krav på materialet.

¹⁷⁴ Butler, 2006, s. 190.

¹⁷⁵ Bacchi, 1999, s. 7.

¹⁷⁶ Bacchi, 1999, s. 45.

¹⁷⁷ Butler, 2006, s. 157.

Följande diskussion handlar om att reflektera över vad som hade sett annorlunda ut om problemet var framställt på annat vis. Om problemframställningen hade lagt fokus på normen och inte på normbrytarna hade effekterna förändrats. Genom att problemframställningen fokuserar på normbrytarna och deras ”olikhet” har lagförslagen kommit att reglera identifiering. De behåller det heteronormativa ramverket för att kontrollera hur transpersoner ska förstås. Den tredje genuskategorin används och påtvingas alla genusvarierade personer för att placera dem i motsats till begripliga genus inom den heterosexuella matrisen. Identifiering av flera genus tar förståelsen av genus som given.¹⁷⁸ En ytterligare genuskategori ifrågasätter inte idéerna runt genusbegreppet, utan utökar endast möjligheterna att identifiera sig inom ramverket. Det hade därför varit en positivt förändring om fokus lades på normen som en förgivettagen sanning som själva problemet. Istället för att försöka hitta ett alternativ för transpersoner inom det rådande ramverket, skulle fokus kunna ha lagts på att synliggöra genus som något konstruerat. Istället för att försöka klassificera transpersoner, skulle en diskussion om varför de anses avvikande vara positiv.

Min undersökning visar i likhet med Dutta och Roy att det är viktigt att destabilisera det binära systemet och idén om obegripliga genus. Mer praktiskt är det nödvändigt att ifrågasätta kravet på en enstaka och förenlig identifiering för att få rättigheter och medborgarskap.¹⁷⁹ Eftersom det är omöjligt att fånga alla möjliga genusvariationer i en och samma definition är det bättre att ta bort kravet än att framställa ännu en kategori som exkluderar.

Currah menar att transrörelsens ultimata mål är att nedmontera heteronormen. Mer specifikt handlar det om att avlägsna statens och det normativa samhällets kontroll över genus. Om genus och kön slutar användas som en markering för identitet i officiella dokument och som ett krav för rättigheter och förmåner skulle många aspekter av problemet suddas ut. Även om ett tredje juridiskt genus är generellt sett en positiv utveckling i jämförelse med det tidigare alternativet, innebär kategorin endast en expanderings av normativa genuskonstruktioner, inte en förändring.¹⁸⁰ För att lagförslagen ska bli en framgång för transrörelsen bör problemet inte framställa transpersoner som en ”olikhet”, som det normativa samhället tar sig ansvaret att hjälpa.

¹⁷⁸ Agrawal, 1997, s. 279.

¹⁷⁹ Dutta & Roy, 2014, s. 334.

¹⁸⁰ Currah, 2006:b, s. 24.

5 Slutsatser och diskussion

Genom en analys med fokus på problemframställningar och en queerteori har jag dragit ett antal slutsatser som korrelerar med studiens frågeställning. Frågeställningen som studien ämnar att besvaras är; hur kan parlamentets problemframställning av transpersoners rättigheter förstås i de tre lagförslagen? Analysen synliggjorde att problemframställningen i vardera lagförslag fokuserar på transpersoner som problemet. Fokus förskjuts därmed från de privilegierande maktrelationerna som ligger till grund för diskriminering till de missgynnade offren. Lagförslagen konstruerar en klassifikation av identiteter som anses ”mindre än” den outtalade normen. Deras olikhet i jämförelse med den normativa majoriteten presenteras som problemet. Deras normbrytande genusidentitet kräver empati och tolerans från majoriteten, och det är de som anses normala som avgör i vilken utsträckning de avvikande identiteterna ska tolereras.

De bakomliggande heteronormativa föreställningarna påverkar problemframställningens konstruktion utifrån ovan nämnda fokus, där transpersoner identifieras som undantag till normen. Transpersoner, som obegripliga genus inom den heterosexuella matrisen, identifieras genom att sättas i opposition till begripliga genus i problemframställningen. Transpersoner tvingas in i en identitet bestämd av personer i en maktposition. Kategorin tenderar att osynliggöra skillnader mellan personerna inom den, och den enda identitetsmarkeringen som består är deras normbrytande genusidentifiering. Det betyder att ett intersektionellt perspektiv ignoreras och gruppen homogeniseras.

Lagförslagets problemframställning skapar ett ”vi och dem”-perspektiv inom vilken *vi* väljer att lägga en börda på oss själva för att gynna *dem* som blivit offer på grund av sin olikhet gentemot normen. Åtgärderna som lagförslagen försöker åstadkomma förstås därför mer som förmåner, inte rättigheter. Om problemframställningen hade fokuserat på den bakomliggande normen, alltså den heteronormativa matrisen, och inte på transpersoners normbrytande identitet så hade lagförslagen kunnat undvika mycket av den problematik som uppmärksammas i analysen. Det leder mig till min huvudsakliga slutsats; kravet på lättförståelig

identifiering för att få tillgång till rättigheter och medborgarskap bör ifrågasättas. Istället för att försöka ringa in alla genusvariationer inom en tredje genuskategori, bör genus som en officiell identitetsmarkering utmanas.

Som jag nämnt tidigare kan studien placeras inom kunskapsfältet genusrättsvetenskap, då den lägger fokus på sambandet mellan genus och rätt. Jag har alltså utgått från många av de centrala förståelserna inom fältet, däribland att rättssystemet är en samhällelig produkt med faktiska effekter på människors liv och att maktrelationer tar sig uttryck i normsystemet. Det innebär att lagförslagen som jag har analyserat kommer att ha eller eventuellt redan har en effekt på människor, i synnerhet transpersoner. Möjligheterna för transpersoner att själva bestämma sin identitet förhindras genom lagförslagets problemframställning. Uppfattningen av vilka transpersonerna i Indien faktiskt är påverkas av lagförslagets tendens att sammansmälta begreppet transperson med hijrapersoner. Det jag vill komma fram till är att lagförslagen kan ha faktiska konsekvenser för förståelsen av transpersoner och deras möjligheter i samhället. Som Bacchi förklarar påverkar problemframställningar vad som anses bör göras åt det, alltså vilka åtgärder som bör tas.

Slutsatserna följer från idén att rätten är en social konstruktion, som producerar och reproducerar föreställningar om genus. Rätten är inte en neutral företeelse, utan den innehåller värderingar som påverkar problemförståelsen. Lagförslagets problemframställning återetablerar den heteronormativa matrisen, inom vilken genus förstås utifrån det heterosexuella begäret. Det har som konsekvens att positionera transpersoner som obegripliga genus. Försök att hjälpa personer som blivit offer för heteronormativa strukturer med ett lagförslag som vidare utnyttjar dessa strukturer är olämpligt och opraktiskt.

Min studie har alltså bidragit till det genusrättsvetenskapliga fältet och mer generellt forskning relaterad till HBTQI+-personers rättigheter. Eftersom jag utgick från en queerperspektiv har studiens resultat vinklats mot den specifika uppfattningen av genus. Det hade varit intressant att se forskning som applicerar en annan teori, då det hade kunnat bidra med nya synvinklar på lagförslagets innehåll. Queerteorin öppnade dock upp för en djupgående analys av genus och tillät mig att vara kritisk mot många av de normer som omringar begreppet. Ett alternativ hade kunnat vara att använda någon av de andra teoretikerna inom queerteori. Det hade tillåtit för en normkritiskt inblick, men med andra teoretiska grunder.

Detsamma gäller metodologi. Studien har formats av ”Vad är problemet?”-metoden som specifikt undersöker problemframställningar. Det har innebär att studien har undersökt tolkningar av ett problem i ett dokument som är menat att erbjuda lösningar. Studiens metod har därmed lett mig till att ifrågasätta lösningarna som lagförslagen framställt på grund av deras presentation av problemet, vilket medfört många intressanta förståelser. Metodens inriktning på tolkningar och framställningar har betytt att studien fokuserat på språkliga konsekvenser i lagförslagen, det finns därmed många möjligheter till liknande studier men med andra utgångspunkter. En studie över lagförslagets rättsliga konsekvenser hade varit speciellt intressant, för att undersöka hur lagstiftningen hade korrelerat med andra bestämmelser. En annan fascinerande ingång hade varit att mer djupgående undersöka lagförslagen i relation till NALSA-domen. Med hjälp av tidigare forskning har jag uppmärksammat en del likheter mellan dessa, men en utveckling av det hade kunnat bidra med en djupare förståelse av den rättsliga utvecklingen som påbörjats i Indien i relation till transpersoners rättigheter.

Beroende på om det sista lagförslaget godkänns, genomgår förändringar eller nekas, har stor betydelse för huruvida de slutsatser som den här studien uppmärksammat kommer att leda till ytterligare konsekvenser. Jag har tagit en kritisk inställning till de tre lagförslagen i studien, vilket till stor del påverkats av teorin. Däremot vill jag förklara att studien inte tar någon ställning till om lagstiftning är det bästa alternativet eller inte. Jag förnekar inte att lagförslagen kan komma att förbättra situationen för transpersoner i Indien. Om något, så försöker jag belysa att den problemframställning som återfinns i lagförslagen riskerar att endast hjälpa vissa av dem. Det betyder inte att lagstiftningen ska överges, men en omvändning av problemet skulle kunna underlätta. Det skulle vara beklagligt att missa ett tillfälle för positiv förändring på grund av problemframställningar som bygger vidare på heteronormativa idéer.¹⁸¹

¹⁸¹ Avslutningsvis vill jag ta tillfället i akt att tacka min handledare Emma Severinsson för alla värdefulla råd under processens gång.

Referenser

Abraham, Rohan, "All you need to know about the Transgender Persons Bill, 2016", *The Hindu*, 30/11/2017, Hämtad: 03/05/2018

<http://www.thehindu.com/news/national/all-you-need-to-know-about-the-transgender-persons-bill-2016/article21226710.ece>

Agoramoorthy, Govindasamy, & Hsu, Minna J., "Living on the Societal Edge: India's Transgender Realities", *J Relig Health*, Vol. 54, 2015

Agrawal, Anuja, "Gendered Bodies: The case of the third gender in India", *Contributions to Indian Sociology*, Vol. 31, No. 2, 1997

Ambjörnsson, Fanny, *Vad är Queer?*, 2 utg., Natur & Kultur, Stockholm, 2016

Bacchi, Carol Lee, *Women, Policy and Politics: the Construction of Policy Problems*, SAGE Publications, London, 1999

Bajoria, Jayshree, "Making Transgender Rights a Reality in India: New Parliamentary Report Finds Crucial Gaps in Draft Law", *Human Rights Watch*, 25/07/2017, Hämtad: 15/05/2018 <https://www.hrw.org/news/2017/07/25/making-transgender-rights-reality-india>

Bhattacharya, Sutanuka, "A Love That Dare Not Speak Its Name: Exploring the Marginalized Status of Lesbians, Bisexual Women, and Trans-men in India", *Asian Journal of Women's Studies*, Vol. 20, No. 3, 2014

Butler, Judith, *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity*, Routledge, New York, 2006

Boyce, Bret, "Sexuality and Gender Identity Under the Constitution of India", *The Journal of Gender, Race & Justice*, Vol. 18, 2015

Currah, Paisley, "Gender Pluralisms under the Transgender Umbrella", i Currah, Paisley, Juang, Richard M. & Minter, Shannon Price (red.), *Transgender Rights*, University of Minnesota Press, Minneapolis, 2006:b

Currah, Paisley, "Introduction", i Currah, Paisley, Juang, Richard M. & Minter, Shannon Price (red.), *Transgender Rights*, University of Minnesota Press, Minneapolis, 2006:a

Dutta, Aniruddha, "Contradictory Tendencies: The Supreme Court's NALSA Judgment on Transgender Recognition and Rights", *Journal of Indian Law and Society*, Vol. 5, 2014

Dutta, Aniruddha, & Roy, Raina, "Decolonizing Transgender in India: Some Reflections", *Transgender Studies Quarterly*, Vol. 1, No. 3, 2014

Gupta, Alok, "This Alien Legacy: The Origin of 'Sodomy' Laws in British Colonialism", *Human Rights Watch*, 2008

Harris, Gardiner, "India's Supreme Court Restores an 1861 Law Banning Gay Sex", *The New York Times*, 11/12/2013, Hämtad: 03/05/2018

<https://www.nytimes.com/2013/12/12/world/asia/court-restores-indias-ban-on-gay-sex.html>

Horton, Paul, Rydström, Helle, & Tonini, Maria, "Contesting heteronormativity: the fight for lesbian, gay, bisexual and transgender recognition in India and Vietnam", *Culture, Health & Sexuality*, Vol. 17, No. 19, 2015

Kumar Sahu, Manjeet, "Case comment on National Legal Services Authority v. Union of India & Others: A Ray of Hope for the LGBT Community", *BRICS Law Journal*, Vol. 3, 2016

Jain, Dipika, "Shifting Subjects of State Legibility: Gender Minorities and the Law in India", *Berkeley Journal of Gender, Law & Justice*, Vol. 32, 2017

Nanda, Serena, *Neither man nor woman: the hijras of India*, 2. uppl., Wadsworth Publishing Company, Belmont, California, 1999

The Parliament of India, Lok Sabha, House of the People, "Passage of Legislative Proposals in Parliament", Hämtad: 24/05/2018

<http://164.100.47.194/Loksabha/Legislation/Legislation.aspx>

Rajagopal, Krishnadas, "Supreme Court refers plea to decriminalise homosexuality under Sec. 377 to larger Bench", *The Hindu*, 09/01/2018, Hämtad: 03/05/2018

<http://www.thehindu.com/news/national/supreme-court-refers-377-plea-to-larger-bench/article22396250.ece>

Reddy, Gayatri, *With respect to sex: negotiating hijra identity in South India*, University of Chicago Press, Chicago, 2005

Sec. 377, The Indian Penal Code, Act No. 45 of 1860

Svensson, Eva-Maria, "Genusrättsvetenskap och juridiska metoder", i Korling, Fredric, & Zamboni, Mauro (red.), *Juridisk Metodlära*, Studentlitteratur, Lund, 2017

The Rights of Transgender Persons Bill, 2014, Bill No. XLIX of 2014

The Rights of Transgender Persons Bill, 2015 (inget citeringsnummer tillgängligt)

The Transgender Persons (Protection of Rights) Bill, 2016, Bill No. 210 of 2016